

ΑΠΟΛΥΤΩΣΙΣ

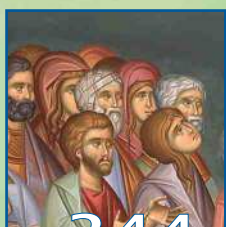
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Ε'
ΕΤΟΣ ΕΞ'
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012
Αρ. Φύλ. 804

Δεῶτε ἰδωμεν, πιστοί,
ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός·
ἀκολουθήσωμεν, λοιπόν,
ἐνθα ὁδεύει ὁ ἀστήρ.

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

τεῦχος 804, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012

344

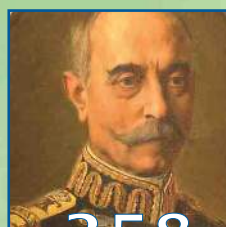
346

349

Περιεχόμενα

Χωρίς προσωπεῖο	343
Περιμένοντας τὰ Χριστούγεννα	344
Βασιλεὺς	346
Τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ νύχτα τῶν Χριστουγέννων	348
Μεταχριστούγεννα	349
Ἅγιος Ἀμβρόσιος ἐπίσκοπος Μεδιολάνων ...	351
Γιὰ τὸν δάσκαλό μου.....	353
Ἀπὸ ἐπιστολὲς πού λάβαμε	355
Συζητώντας τὰ γεγονότα.....	356
Παῦλος Κουντουριώτης, ὁ πιστὸς ναύαρχος	358
Ἡ νίκη τοῦ φωτός	361
Στὴν αὐλὴ τοῦ Ἁγίου	363
Νὰ τί γιορτάζαμε	365
Ἐπιτέλους Χριστούγεννα!.....	366
Περιεχόμενα τόμου ΕΖ' (2012)	368

358

361

363

Γιὰ τὴν Ἀδελφότητά μας καὶ τίς δραστηριότητές
της καθὼς καὶ γιὰ ἐνδιαφέροντα θέματα, πνευ-
ματικά, ἀντιαιρετικά, ἐκπαιδευτικά, μπορεῖτε νά
ἐνημερωθεῖτε ἀπὸ τὴν ἱστοσελίδα μας
www.apolytrosis.gr

Περιμένοντας τὰ Χριστούγεννα

*Β' Παρουσία (λεπτομέρεια). Τοιχογρ.
Ι. Μ. Αγ. Θεοδώρας, Θεσσαλονίκη*

Περιμένει
νά έτοιμάσουμε
τίς καρδιές μας
μέ πίστη
καί μετάνοια,
γιά νά γίνουν
τά φετινά
Χριστούγεννα
ή άπαρχή
μιās νέας ζωής
γεμάτης
άπό τή Χάρη
καί τήν εύλογία
του Θεού.

Άπό τήν ήμέρα πού παράκουσε έκούσια τόν Θεό ό άνθρωπος στήν Έδέμ, σερνόταν δέσμιος τής πτώσης του στους δρόμους τής γής. Έφυγε μακριά άπό τόν παράδεισο καί άρχισε νά περιπλανιέται στά μονοπάτια του θανάτου. Έγκατέλειψε τόν ζωοδότη Κύριο καί έκανε είδωλα καί θεούς του τήν κτίση, τά πάθη του καί τά κατώτερα ένστικτά του· καί τά προσκύνησε. Όστόσο, μέσα στήν διαστροφή καί στήν άθλιότητά του διατήρησε ζωντανό τόν πόθο καί τήν λαχτάρα ότι θά έκπληρωθει ή υπόσχεση του Θεού, τό «πρωτευαγγέλιο» (βλ. Γέ 3,16)· δέν θά τόν άφήσει ό Κύριος άβοήθητο, θά λυπηθει τό ανθρώπινο γένος καί θά στείλει μιá μέρα τόν υίο του γιά νά συμφιλιώσει τόν άποστάτη άνθρωπο μέ τόν Δημιουργό καί Πατέρα του.

Όλα τά έθνη περίμεναν τόν έρχομό του Λυτρωτή. Ιδιαίτερα όμως πίστευαν καί τόν άνέμεναν οί Ισραηλίτες, πού μέ προσωπική φροντίδα του Θεού διατηρούσαν καθαρώτερη τήν προσδοκία του μέσα στήν ίστορία τους. Κι άνάμεσά τους πάλι ξεχώρισαν όρισμένοι τών όποίων ή πίστη ύπήρξε μεγαλειώδης, πρότυπο. Γι' αυτούς οί ύποσχέσεις του Θεού άποτελούσαν τόν άξονα τής ζωής τους, τό νόημα τής ύπάρξεώς τους. Ζούσαν καί άνέπνεαν γιά νά ύπηρετήσουν τό σχέδιο τής επισκέψεως του Μεσσία στόν κόσμο, κι αύτή ή έλπίδα καί προσμονή τους έδινε δύναμη καί πνοή.

Τέτοιοι ήταν εκείνοι οί όποιοι αναφέρονται στό εύαγγελικό (βλ. Μθ 1, 1-17) καί στό άποστολικό άνάγνωσμα (βλ. Έβ 11, 1-

40) τῆς Κυριακῆς πρό τῶν Χριστουγέννων. Στόν εὐαγγελικό κατάλογο μνημονεύονται αὐτοί πού ἐξαιτίας τῆς βαθεῖας καί ἀληθινῆς πίστεως τους ἀξιώθηκαν νά γίνουν πρόγονοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Στόν ἀποστολικό κατάλογο προβάλλονται πρόσωπα πού γενικά ὑπῆρξαν παραδείγματα πίστεως. Ὅλοι αὐτοί ἀποτελοῦν, θά λέγαμε, τήν ἐκκλησία τῆς παλαιᾶς διαθήκης, πού ἔζησε μέ τήν προσμονή ὅτι ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΜΕΣΣΙΑΣ!

Καί στήν μέν παλαιά διαθήκη ὁ Θεός «ἐπηγγείλατο», ὑποσχέθηκε. Στήν δέ καινή διαθήκη ἐκπλήρωσε ἐκείνη τήν πρώτη ὑπόσχεσή του καί μᾶς ἄφησε σάν πολύτιμη παρακαταθήκη μία δεύτερη: ὁ Χριστός θά ξανάρθει. Ἦρθε ὡς λυτρωτής, θά ξανάρθει ὡς βασιλιάς καί κριτής, γιά νά μᾶς χαρίσει τήν ἀνάστασι. Αὐτό ὅμως συνεπάγεται ὅτι ἂν ἡ ἐκκλησία τῆς παλαιᾶς διαθήκης εἶχε πίστη φέρ' εἰπεῖν ἑκατό βαθμῶν, ἡ ἐκκλησία τῆς καινῆς διαθήκης, δηλ. ἐμεῖς, οἱ σημερινοί χριστιανοί, πού ἀνήκουμε σ' αὐτήν, ὀφείλουμε νά ἔχουμε πίστη χιλίων βαθμῶν, διότι εἶδαμε τήν πρώτη πίστη νά δικαιώνεται. Εἶναι εὐκολώτερο νά περιμένεις ἐκεῖνον πού θά ἔρθει γιά δεύτερη φορά, παρά κάποιον πού δέν τόν εἶδες ποτέ.

Ἀπό τήν ἀποψη αὐτή, φοβοῦμαι πώς σήμερα, στόν καιρό τῆς καινῆς διαθήκης, ἡ πίστη μας εἶναι φτωχότερη ἀπό τήν πίστη τῶν ἀνθρώπων τῆς παλαιᾶς διαθήκης. Δέν ἀναφέρομαι στούς δηλωμέ-

νους ἀπίστους πού ἀρνοῦνται τόν Ἰησοῦ Χριστό ὡς λυτρωτή καί χλευάζουν τήν ὑπόσχεση τῆς Δευτέρας Παρουσίας του. Ἀναφέρομαι στούς λεγομένους χριστιανούς, πού μέ ἔξαψη καί μέ τόσες φαντασμαγορικές ἐτοιμασίες περιμένουν νά γιορτάσουν σέ λίγο τά Χριστούγεννα. Οἱ περισσότεροι, χριστιανοί ἀχρίστιανοι, δέχονται βέβαια τόν Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλά ὡς ἓνα ἀδιάφορο γεγονός τῆς ἱστορίας, τίποτε περισσότερο. Καί φυσικά περί Δευτέρας Παρουσίας οὔτε λόγος· ἔχουν ἐντελῶς διαγράψει ἀπό τόν ὀρίζοντα τῆς ζωῆς τους τόν προφητικό λόγο ὅτι θά ξανάρθει ὁ Κύριος. Ἡ πίστη τους εἶναι τυπική, οὐσιαστικά νεκρή. Ἀλάτι ἄναλο. Γι' αὐτό ἔφθασε σ' αὐτή τήν κατάντια καί παρακμή ἡ κοινωνία μας.

Μπορεῖ νά ἐκκλησιαζόμαστε, νά τηροῦμε κάποιες παραδόσεις ἢ ἀκόμη νά ἔχουμε σχῆμα εὐλαβείας· ἂν ὡστόσο δέν πιστεύουμε ὅτι ὁ Θεός πού ἐνανθρώπησε θά ξαναέρθει γιά νά κρίνει τόν κόσμον κι ἂν δέν ἐτοιμαζόμαστε νά τόν ὑποδεχθοῦμε, εἶναι ὅλα μάταια, δέν ἔχουμε πίστη. Ἀντίθετα, ὅσοι πράγματι πιστεύουν σ' αὐτή τήν ἀλήθεια εἶναι οἱ εὐλογημένοι τοῦ Θεοῦ. Αὐτοί ἔχουν τήν βεβαιότητα τῆς αἰώνιας δικαιοσύνης πού στό τέλος θά συντρίψει κάθε ἀδικία. Γι' αὐτό δέν τούς καταβάλλουν τά θλιβερά γεγονότα τῆς ζωῆς, οἱ ἀποτυχίες, οἱ θλίψεις, οἱ κάθε εἶδους κρίσεις κτλ. Ἀλλά καί τά εὐχάριστα, οἱ χαρές καί οἱ ἐπιτυχίες, γιά τούς ἀληθινά πι-

στούς γίνονται διπλά ευφρόσυνα, διότι παίρνουν αιώνιες διαστάσεις.

Μέσα στον χώρο της Ἐκκλησίας, μέ τά Μυστήρια καί τήν ἀγιαστική της χάρη, βιώνουμε ἀπό τώρα τήν μέλλουσα πραγματικότητα πού προσδοκοῦμε. Ὡς συνειδητά καί ζωντανά μέλη τῆς ἐκκλησίας τῆς καινῆς διαθήκης εἵμαστε μέτοχοι τῆς αἰωνιότητος καί τά ὀνόματά μας εἶναι γραμμένα στό βιβλίό τῆς ζωῆς.

Σήμερα ἀκοῦμε τό ἴδιο σάλπισμα, τήν ἴδια προφητεία τῆς παλαιᾶς διαθήκης: ΕΡΧΕΤΑΙ! Ἔρχεται Ἐκεῖνος πού ἦλθε καί μᾶς χάρισε τήν λύτρωση, γιά νά μᾶς προσφέρει τήν αἰώνια ἀποκατάσταση, τήν ἀπολύτρωση. Ἔρχεται καί περιμένει τήν ἀνταπόκριση τῆς δικῆς μας ἀγάπης. Μᾶς ἀγάπησε, περιμένει νά Τόν ἀγαπήσουμε, νά Τοῦ ἀνοίξουμε τήν καρδιά καί τήν ζωή μας καί νά συνδεθοῦμε μαζί Του. Περιμένει νά ἐτοιμάσουμε τίς καρδιές μας μέ πίστη καί μετάνοια, γιά νά γίνουν τά φετινά Χριστοῦγεννα ἡ ἀπαρχή μιᾶς νέας ζωῆς γεμάτης ἀπό τή Χάρη καί τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

Τότε θά ζήσουμε τήν χαρά τοῦ Ἀβραάμ, πού βλέπει ἐπιτέλους τόν Κύριό του νά εὐδοκεῖ στό γένος τῶν ἀνθρώπων· θά νιώσουμε τήν χαρά τοῦ Δαυίδ, πού ἀντικρύζει πλέον τό πρόσωπο τοῦ πολυπόθητου καί πολυαγαπημένου Μεσσία· θά γευθοῦμε τήν χαρά τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ καί μαζί μέ τούς ἀγγέλους θά ψάλουμε: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

† Στέργιος Ν. Σάκκος

Βασιλεὺς

Ἔφαχνε κάποιον μέσα στή Βηθλεέμ. Δέν ἤξερε ποιόν· ἤξερε ὅμως πῶς θά τόν καταλάβαινε, ἀμέσως μόλις τόν ἔβλεπε. Στά χέρια του ἔνα ἀγγί λᾶδι καί ἔνα δαμάλι καί στήν καρδιά του ἡ εἰρήνη. «Ἐλα, Σαμουήλ, “δεῦρο ἀποστείλω σε πρὸς Ἰησοῦς ἕως Βηθλεέμ”. Ἀνάμεσα στά παιδιὰ του βρίσκεται ἕνας βασιλιάς γιά μένα, δέν εἶναι πιά ὁ Σαοὺλ». Ἀλλὰ δέν εἶναι οὔτε ὁ Ἐλιάβ, δέν εἶναι ὁ Ἀμιναδάβ, δέν εἶναι ὁ Σαμά, δέν εἶναι κανένας ἀπ’ τούς ἐπτά γιούς πού ὁ Ἰησοῦς ὁ πατέρας τους ἔφερε μπροστά στον προφήτη.

«Ἐκλελοίπασι τὰ παιδάρια;». Καλονικά, ναί. Μόνον ὁ μικρός ἔμεινε, αὐτός ὅμως εἶναι μικρός καί εἶναι καί στά πρόβατα βοσκός. «Καί εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουήλ· ἀνάστα καί χρίσον τὸν Δαυίδ ὅτι οὗτος ἐστὶν ἀγαθός». Στόν μακρὺ κατάλογο τῆς γενεαλογίας τήν ὥρα ἐκείνη ἐστίασε, ξεχώρισε καί ὄρισε τόν γενάρχη. Θά ἦταν ὁ Δαυίδ ὁ βασιλιάς.

Εἶχε πλέον ξεκινήσει ἡ ἱστορία τῆς Βηθλεέμ· ἀπ’ τὰ βοσκοτόπια της κι ἀπ’ τή θεάρεστη καρδιά τοῦ Δαυίδ. Χίλια χρόνια μετὰ ἡ πόλη θά ξαναζοῦσε παράλληλα γεγονότα, στήν τελική τους ὅμως πλέον ἐκδοχή καί στήν ὀριστική τους διάσταση. «Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;». Ψάχνουν οἱ μάγοι νά τόν βροῦν μέ ὁδηγὸ τ’ ἀστέρια. Κι ἄλλος βασιλιάς ἐκτός ἀπ’ τόν Ἡρώδη; Στά χέρια τους χρυσός καί λίβανος καί σμύρνα. Αὐτός δέν εἶναι μόνον βασιλιάς,

είναι καί ἄρχιερεύς, εἶναι καί προφήτης. Εἶναι ὁ Χριστός Κυρίου «ἐξ οἴκου καὶ πατρὶαῶς Δαυὶδ».

Γι' αὐτό στά βοσκοτόπια τῆς Βηθλεέμ ἀντηχοῦν ἀπόψε οἱ ὕμνοι τῶν ἀγγέλων τῆς εἰρήνης. Κι οἱ βοσκοὶ μέ τὴν ἀπλή καρδιά ἀφῆνουν τὰ κοπάδια τους. «Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεέμ», γιὰ νὰ δοῦμε «τὸ ρῆμα τοῦτο τὸ γεγονός». Τὸν Σωτῆρα καὶ βασιλιά μας μέσα στό παχνὶ τοῦ στάβλου.

Δέν ἦταν, λοιπόν, εὐκοῖο οὔτε τυχαῖο νὰ βρεθεῖ ἡ ταπεινὴ φάτνη ἐκείνη τῇ νύχτα. Αἰῶνες πρὶν εἶχε βρεθεῖ μιὰ ἀλλήλη γωνιά. Ἦταν ἡ καρδιά τοῦ Δαυὶδ. Ὅμως ὁ Δαυὶδ ἀνῆκε σ' ἓνα λαό. Ἦταν, λοιπόν, ὡς γενάρχης τὸ δεύτερο ὀρόσημο στὴ γενεαλογία τοῦ Ἰησοῦ. Τό πρῶτο ἦταν ὁ Ἀβραάμ ὁ πατριάρχης. Ἄρα ἡ ἱστορία τῆς Γέννησης δέν ἄρχισε στὴ Βηθλεέμ, ἀλλὰ στὴ γῆ Χαναάν. Ἐκεῖνο τὸ σούρουπο πού σήκωσε τὰ μάτια του ψηλὰ καὶ εἶδε τ' ἀστέρια καὶ πίστεψε στὴν ἐπαγγελία ὅτι τόσα πολλὰ, ἀναρίθμητα, θὰ ἦταν τὰ τέκνα του, τὸ σπέρμα του καὶ ὁ λαός του. Ὁ λαός ἦταν ἀκόμα ἀνύπαρκτος, εἶχε ὅμως ἤδη πάρει ὑπόσταση μέσα ἀπ' τὸ βλέμμα τοῦ Ἀβραάμ τὸ καρφωμένο στὸν οὐρανό. Ναί, αὐ-

τός ὁ ἄτεκνος ὁ ἐκατόχρο-
νος μέ στει-
ρα καὶ ὑ-
πέργρηρη
γυναῖκα θὰ
ἦταν πα-
τέρας
πολλῶν ἐ-
θνῶν.

Ἐκεῖ
κάπου στή

Χεβρών «παρὰ τὴν δρῦν τοῦ Μαμβρῆ» εἶχε βρεθεῖ ἡ πρώτη γωνιά ν' ἀκουμπήσει, σ' αὐτόν τὸν παγωμένο καὶ ἀφιλόξενο κόσμο, τοῦ Θεοῦ ἡ ἀγάπη. Ἦταν ἡ πίστη τοῦ Ἀβραάμ. Πάμπλουτος αὐτός πατροβασιλιάς δέν εἶχε σπίτια οὔτε παλάτια. Νομάς περιπλανώμενος, συνειδητὰ καὶ ἀπὸ ἐπιλογὴ ἄστεγος. Ἔστηνε μόνο σκηνές, ἕτοιμος κά-
θε λεπτό γιὰ τίς οὐράνιες ὑποσχέσεις.

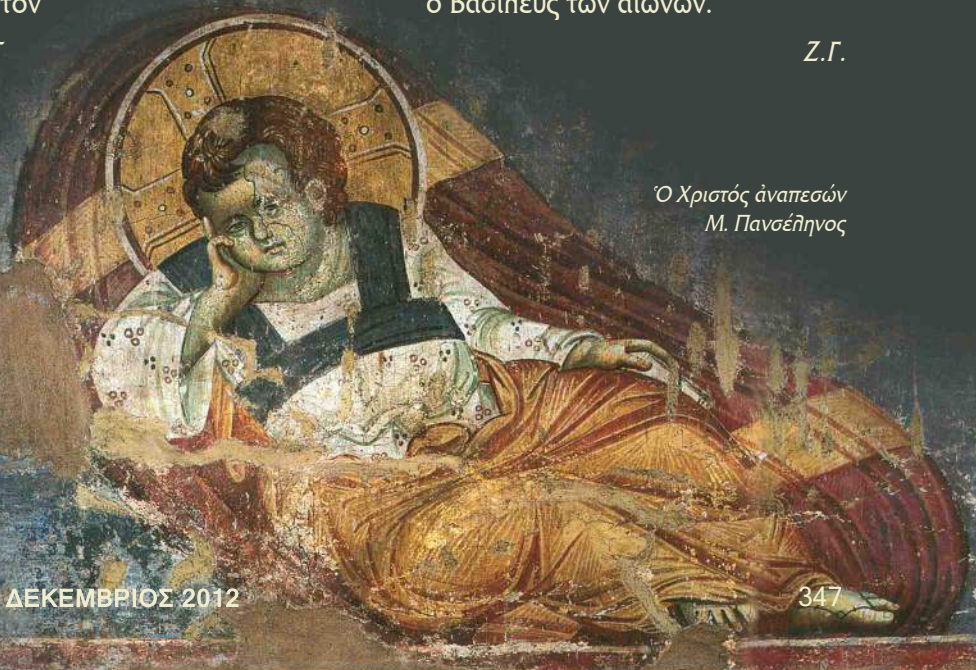
Ὁ λαός καὶ ἡ γενιά ἦταν ἕτοιμα. Εἶχε βρεθεῖ ὁ πατριάρχης μέ τὴν παράλογη πί-
στη καὶ ὁ γενάρχης μέ τὴ θεϊκὴ ἀνεξικακία. Ἔμενε νὰ βρεθεῖ ἡ οἰκογένεια.

Νάτοι! στό τέλος τῆς μέρας βαδίζουν κουρασμένοι γιὰ τὴ Βηθλεέμ ὁ μνήστωρ Ἰωσήφ καὶ ἡ γυναῖκα δίπλα του. Στὸ δρόμο γιὰ τὴν ἀπογραφή «ἐπὶ αὐτοκράτορος Καί-
σαρος Αὐγούστου, ἡγεμονεύοντος τῆς Συ-
ρίας Κυρηνίου, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως». Εἶχε βρεθεῖ πιά καὶ ἡ παρθένος μητέρα, ἡ κόρη τῆς Ναζαρέτ μέ τὴν ἄκρα ταπεινότητα. Τό μικρό βρέφος σαλεύει μέ-
σα στὴ φάτνη, στό στάβλο τοῦ πανδοχείου, ἀδύναμο, ἀλλὰ ναι! ἀνίκητο.

«Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μή-
τε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων»,
ὁ Βασιλεὺς τῶν αἰώνων.

Ζ.Γ.

Ὁ Χριστὸς ἀναπεσών
Μ. Πανσέληνος

Τό σχέδιο τοῦ Θεοῦ καί ἡ νύχτα τῶν Χριστουγέννων

Στά θεϊκά σχέδια δέν ὑπάρχει βιασύνη ἢ διακοπή, δέν ὑπάρχει ἀνάπαυση ἢ κόπωση. Ἐπιτελεῖ τά πάντα ὁ Θεός μέσα στό μεγαλεῖο τῆς σιωπῆς.

Ὅλα ὠρίμαζαν μέσα στήν ἀργή κίνηση τῆς ἱστορίας. Καί νά! Ἐκείνη τή νύχτα ξεχύθηκε ἡ χάρις ἀπό τά θεϊκά ὕψη καί σήμανε ἡ ὥρα γιά τή λύτρωση τῶν ἐθνῶν. Ὅμως, στήν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας πού ὀνομάζεται ἀνθρώπινη κοινωνία δέν φάνηκε τίποτε· μόνον ἕνας ἀπαλός κυματισμός τοῦ νεροῦ καί ἕνας ἥχος σάν ἐλαφρύ κελάρυσμα ρυακιοῦ. Καί ἡ πορεία τῶν ἀνθρώπινων πραγμάτων συνεχίστηκε ὅπως πάντα. Ὁ καθένας ἐξακολούθησε νά μοχθεῖ γιά νά ἐπιτύχει τούς προσωπικούς, ἐπίγειους στόχους του.

Ξένη γιά τήν ἀνθρώπινη σκέψη ἡ εἰκόνα ἐνός βασιλιᾶ πού δέν εἶχε τόπο νά γεννηθεῖ ἐπάνω στή γῆ καί ὅμως εἶχε τή δύναμη ἐπάνω ἀπό τό Σταυρό τῆς αἰσχύνης νά ἐλκύσει κοντά Του ἀμέτρητες ψυχές.

Ἀλλά ἦταν καί πολλοί -ἐκατομμύρια- αὐτοί πού στό πέρασμα τῶν εἴκοσι αἰώνων ἔζησαν καί κινήθηκαν σάν ὑπνοβάτες μέσα στήν παγκόσμια σκηνή καί δέν ἀντιλήφθηκαν ὅτι ἐκείνη τή νύχτα μέσα στήν ἱστορία, ἀλλά καί στήν προσωπική τους ζωή, ἀποκαλύφθηκε ὁ Θεός. Μακάριος ἐκεῖνος πού θά μπορέσει αὐτήν τή νύχτα τῶν Χριστουγέννων νά ξυπνήσει ἀπό τό λήθαργό του, γιά νά δεῖ μέ τό φῶς τοῦ ἄστρου τά θαυμαστά σχέδια τοῦ Θεοῦ νά ἐκπληρώνονται.

(Διασκευή)

Α.Λ.

ΜΕΤΑΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Μέ τό νεολογισμό τοῦ τίτλου δέν ὑπονοοῦμε τίς μετά τά Χριστοῦγεννα ἡμέρες, ἀλλά τόν χωρίς νόημα ἑορτασμό τῆς μεγάλης γιορτῆς τῆς Ἐκκλησίας σέ ἐποχή πού θά μπορούσε χωρίς ὑπερβολή νά χαρακτηριστεῖ ὡς μεταχριστιανική.

Ὁ Χριστός γεννήθηκε σέ παχνί στάβλου. Ἦταν αὐτό ἀκραία πρόκληση πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἀπὸ αἰῶνες εἶχαν παγιώσει τίς ἀντιλήψεις τους τόσο γιὰ τοὺς ἐγκόσμιους ὅσο καί γιὰ τοὺς ὑπερκόσμιους ἄρχοντες. Ἕνας ἐνδοκοσμικά ἀνίσχυρος περνᾷ κατὰ κανόνα ἀπαράτητος. Βέβαια ὁ Χριστός ἐπέτυχε παρ' αὐτά νά καταστεῖ τό ἐπίκεντρο τῆς δημόσιας ζωῆς κατὰ τόν ὀλιγόχρονο δημόσιο βίο του. Ὁ λαός κρεμόταν κυριολεκτικά ἀπὸ τά χεῖλη του. Ἦταν, θά ὑποστηρίζουν κάποιοι, τά θαύματά Του. Ὅμως πολὺ περισσότεροι παρέμειναν ἀθεράπευτοι καί πλεῖστοι ὅσοι δέν ὑπῆρξαν αὐτόπτες μάρτυρες ἐνός ἀπὸ αὐτά. Ἦταν ἡ ἐξασφάλιση τροφῆς. Σέ ἐλάχιστες περιπτώσεις, θά ἀντιτείνουμε, καί σέ λίγες χιλιάδες, μικρὸ μέρος τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ. Συνεπῶς οἱ πολλοὶ δέν ὠφελήθηκαν ὑλικά, ὅπως συνήθως ἐπιδιώκεται.

Ὁ Χριστός σκανδάλιζε τοὺς ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων, ἐπειδὴ τῇ δυνάμει Του, πού δέν ἀμφισβητοῦσαν, τὴν τηροῦσε ἀναξιοποίητη. Ἀλλά ὁ Χριστός προσέφερε ἄλλο εἶδος ἐλευθερίας. Προσέφερε τὴν πνευματικὴ ἐλευθερία. Ἡ πνευματικὴ ἐλευθερία ἀποτελεῖ διαχρονικὸ σκάνδαλο στὴ χριστιανικὴ καί μεταχριστιανικὴ ἐποχή.

Ὁ Χριστός, φύσει Θε-

ός, ἀποποιεῖται ἐξαρχῆς ὅλα τά «δικαιώματα» τοῦ ὑπερκόσμου ἄρχοντα. «Λαθὼν ἐτέχθη ὑπὸ τὸ σπήλαιον» καί σέ ἐλάχιστους ἔκανε γνωστὴ τὴν ἐπὶ γῆς ἔλευσή του. Στούς ἀπλοϊκοὺς βοσκούς, πού εἶναι ἀμφίβολο ἂν κατάφεραν νά μεταδώσουν τὴν εἰδηση στό συγγενικό τους περιβάλλον, καί στούς μάγους πού χάθηκαν καί δέν γνωρίζουμε τίποτε γι' αὐτούς. Ἄν ἐκεῖνο τό ἀστέρι εἶχε τὴ μορφή ἐνός κομήτη πού ὀλοένα καί περισσότερο πλησίαζε πρὸς τὴ γῆ καί σκορποῦσε τρόμο, ὅπως οἱ ὀρδές τῶν ἰσχυρῶν ἡγεμόνων, ἂν συνοδευόταν ὄχι ἀπὸ τὴν οὐράνια μελωδία τῶν ἀγγέλων ἀλλὰ ἀπὸ πολεμικὲς ἰαχές, τότε ὅλοι θά ἀναγνώριζαν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν ἐπισκεπτόταν τὴ γῆ. Ποιὸς θά τολμοῦσε νά ἀμφισβητήσῃ τὴν ἰσχὺ ἐκείνου τοῦ ἡγεμόνα;

Ὅμως ὅλο αὐτὸ τὸ σκηνικὸ ἐναρμονίζεται μέ τό διαχρονικὸ ψέμα, μέ τό ὁποῖο κατέστη σύμφυτος ὁ μεταπτωτικὸς ἄνθρωπος. Ὁ Θεὸς ἐπλασε τόν ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωσίν του, δέν συνέβη τό

Γέννηση. Τοιχογρ. Ἱ. Μ. Διονυσίου

ἀντίθετο, ὅπως ἰσχυρίζεται ὁ Φόουερμπαχ, παρά μόνο στή μυθολογία.

Ὁ Θεός εἶναι ἀγάπη. Αὐτό τό μήνυμα ἦρθε νά φέρει πρωτίστως ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός στό πλάσμα του. Οἱ δαίμονες ὁμως λόγω τῆς κακίας τους διαρκῶς διαβάλλουν τόν Θεό, τήν ἀγάπη, καί ὀδηγοῦν τούς ἀνθρώπους στή φρικτότερη μορφή δουλείας, τήν πνευματική, ἀπό τήν ὁποία ἦρθε νά τούς ἐλευθερώσει ὁ Χριστός. Οἱ ἐλευθερίες, ἐθνική, κοινωνικοπολιτική καί οἰκονομική, ἔχουν ἀσφαλῶς τήν ἀξία τους, εἶναι ὁμως σαφῶς ὑποδεέστερες ἀπό τήν πνευματική, τήν ἀπαλλαγὴ δηλαδή ἀπό τά πάθη, τήν κατάσταση πού βιώνουν οἱ ἄγιοι. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ ἀγώνας κατὰ τῶν παθῶν εἶναι ὁ δυσκολότερος, ἐμεῖς ἐπιχειροῦμε ἀγῶνες γιά τίς κοσμικές μορφές ἐλευθερίας. Καί φθάνουμε στό σημεῖο νά καταγγείλουμε τόν Χριστό γιά πλεῖστα ὅσα: Δέν ὑπῆρξε σαφής στό θέμα τῆς δουλείας καί καλλιιεργεῖ στούς πιστοὺς τή δειλία καί δουλοπρέπεια. (Τὰ ἑκατομμύρια μαρτύρων καί νεομαρτύρων ἀγνοοῦνται ἀπὸ τή φιλοσοφία τῆς ἱστορίας). Δέν καυτηρίασε ὅσο ἔπρεπε τήν κοινωνική ἀδικία, ὑποστήριξε μάλιστα ὅτι πάντοτε θά ὑπάρχουν φτωχοί καί ὅτι πρέπει νά προσευχόμαστε γιά τοὺς ἄρχοντες. Πῆραν θάρρος ἀπὸ αὐτά οἱ «χριστιανοί» ἄρχοντες καί οἱ «ἐκπρόσωποι» τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καί γιά αἰῶνες καταδυνάστευσαν τοὺς λαοὺς μέ τό δόγμα τοῦ «ἐλέω Θεοῦ» ἡγεμόνα!

Ὅλα αὐτά μαρτυροῦν ὅτι δέν κατανοήσαμε τό μήνυμα τοῦ Χριστοῦ. Δέν εἶναι μόνο πού δέν ἐπισκεφθήκαμε οἱ περισσότεροι ποτέ βρομερό στάβλο, δέν μελετήσαμε καί τίς συμβουλές τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς μαθητές του σχετικά μέ τόν τρόπο ἄσκησης τῆς ἐξουσίας. Γιά τόν Χριστό ἀπερίφραστα ὁ ἡγεμόνας δέν εἶ-

ναι ἐξουσιαστής, ἀλλὰ «πάντων δοῦλος». Ὁ Χριστός δέν περιορίστηκε στό νά τόνίσει αὐτό, ἀλλὰ τό ἐφήρμοσε. Ὅχι βέβαια μόνο κατὰ τή νύκτα τῆς Μεγάλης Πέμπτης, ὅταν ἔπλυνε τά πόδια τῶν μαθητῶν. Ἀλλὰ πρωτίστως ὅταν ἀποφάσισε νά λάβει «μορφὴν δούλου», δηλαδή ἀνθρώπου, γιά νά κορυφώσει τήν ἀποποίηση τῆς ἐξουσίας Του στὸν σταυρό.

Φιλόσοφοι, ἰδεολόγοι, κοινωνικοί μεταρρυθμιστές συμάχησαν μέ τοὺς μεσσίες τῆς ἐπιστήμης, γιά νά καλύψουν τό κενό ἐξουσίας πού ἄφησε ὁ Χριστός. Δέν ζήτησαν ἀπὸ τό λαό τίποτε, παρά μόνο νά ἀρνηθεῖ Ἐκεῖνον πού τοῦ πρόσφερε «οὐτοπίες», προκειμένου αὐτοὶ νά ἐτοιμάσουν τή ρεαλιστική ἐπὶ τῆς γῆς εὐημερία. Καί ἔκαναν τόν κόσμο ἀγνώριστο σέ λιγότερο ἀπὸ δύο αἰῶνες. Περισσότερη φτώχεια, περισσότερη ἀδικία, μεγαλύτερο αἱματοκύλισμα. Καί ἐκεῖ στό βάθος τηροῦν ὅλοι ὡς ὑπόδικο, ὡς ὑπεύθυνο γιά ὅλα τά κακά, τόν Χριστό.

Ἐκεῖνο πού δέν πρόσεξαν ὅσοι ἀναγνωρίζουν ὅτι ζοῦμε στή μεταϊδεολογική ἐποχή, εἶναι ἡ ἐπάνοδος τοῦ ἀνθρώπου στό δρόμο τῆς ἀναζήτησης μεταφυσικῆς ἐλπίδας καί παρηγοριᾶς πρὸς ὑπέρβαση τοῦ ὑπαρξιακοῦ του κενοῦ. Στό μέτρο πού ἡ λογοκρατούμενη κοινωνία ἐμποδίζει τήν προσπέλαση πρὸς τόν δρόμο τῆς σταυρικῆς θυσίας, ὁ ἄνθρωπος ἐκτρέπεται γιά μία ἀκόμη φορά πρὸς τόν εὐκολοδρόμο τῆς παραθρησκείας, γιά νά καταλήξει στή δαιμονολατρία.

Ἄν ἀποφασίζαμε φέτος νά κάνουμε φάτνη τήν καρδιά μας, γιά νά γεννηθεῖ ἐκεῖ ὁ Χριστός; Ἐχουμε κάτι νά χάσουμε; Δέν βλέπουμε ὅτι ἀκόμη καί τήν ψυχὴ μας ἔχουν βάλει στό στόχαστρο;

Ἀπόστολος Παπαδημητρίου

Ἅγιος Ἀμβρόσιος ἐπίσκοπος Μεδιολάνων († 397)

Τό ὄνομά του στούς περισσότερους ἴσως νά μή θυμίζει τίποτε, στούς Θεσσαλονικεῖς ὅμως πρέπει ἡ μνήμη του νά εἶναι πάντα ζωντανή. Νά εἴμαστε εὐγνώμονες στόν ἐπίσκοπο Μεδιολάνων (Μιλάνου) ἅγιο Ἀμβρόσιο. Καί τοῦτο γιατί ὁ μέγας αὐτός μαχητής τῆς πίστεως ἐταπείνωσε μέ τήν σθεναρά του στάση τόν αὐτοκράτορα Θεοδόσιο Α', τόν ἀποκληθέντα Μέγα (346 - 395 μ.Χ.). Ἀπέδωσε ἔτσι δικαιοσύνη στούς ἀδικοχασμένους πού σφραγίστηκαν στόν ἵπποδρομο τῆς Θεσσαλονίκης ἀπό μισθοφόρους τοῦ Θεοδοσίου τό 390 μ.Χ. Βρισκόμαστε στήν ἐποχή πού ἡ Θεσσαλονίκη μέ τόν ἵπποδρομό της στήν περιοχή τῆς σημερινῆς πλτατείας Ἱπποδρομίου συγκέντρωνε πολὺ κόσμο μιά πού γύρω ἀπό τόν στίβο ὑπῆρχαν θέσεις γιά μεγάλο ἀριθμό θεατῶν.

Ὁ διοικητής τῆς γοθτικῆς φρουρᾶς τῆς πόλεως Βοθέριχος, σίς παραμονές ἀγώνων ἀρματοδρομίας, φυλάκισε ἓνα δημοφιλῆ ἡνίοχο. Ὁ λαός ξεσηκώθηκε καί στήν ἀρνηση τοῦ διοικητοῦ νά τόν ἐλευθερώσει ἐπετέθη

Ὁ ἐπίσκοπος Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος ἀπομακρύνει τόν Θεοδόσιο ἀπό τό ναό. Ἔργο τοῦ Anthony Van Dyck.

ἐναντίον τῆς φρουρᾶς μέ ἀποτέλεσμα νά σκοτωθοῦν ὁ Βοθέριχος καί πολλοί ἀξιωματικοί καί τά σώματά τους «νά κατασυρθοῦν εἰς τās ὁδούς». Ἡ γοθτική φρουρά μέ ἐντολή τοῦ Θεοδοσίου, πού συνοψίζεται στό «Ἀφροῦ ὅλοι ἔφταιξαν, ὅλοι θά τιμωρηθοῦν!», παγίδεψε τό λαό στόν ἵπποδρομο καί ἔσφαξεν... «ἐν διαστήματι τριῶν ὥρῶν, ἄνευ διακρίσεως ἀθῶν καί ἐνόχων, πολιτῶν καί ξένων, κατά τινάς μὲν ἑπτὰ χιλιάδας κατά τινάς δέ πεντεκαί-

δεκα χιλιάδας ανθρώπων», όπως αναφέρει ο Κων. Παπαρρηγόπουλος στην «Ιστορία του Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» (τόμος β΄, βιβλίον Η΄, σελ. 200). Ὁ ἱππόδρομος ἀπὸ τότε ἔπαψε νὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ ἀγῶνες.

Γιὰ τὴν πράξη αὐτὴ ὁ τότε ἐπίσκοπος Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος προσῆλθε ὡς κατήγορος καὶ τιμητὴς τοῦ αὐτοκράτορα. Τοῦ ὑπενθύμισε ὅτι «αὐτὸ πού ἔγινε στή Θεσσαλονίκη δὲν ἔχει ὅμοιο τοῦ στή μνήμη τῶν ἀνθρώπων» καὶ τοῦ ὑπέδειξε νὰ δείξει μετάνοια: «... Θὰ ἐντραπήτε, Μεγαλειότατε, νὰ κάνετε αὐτὸ πού ἔκανε ὁ βασιλεὺς Δαυίδ, ὁ κατὰ σάρκα πρόγονος τοῦ Χριστοῦ, πού εἶπε στὸν Νάθαν: “Ἡμαρτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ”;»... Νὰ πῶς ὁ Κων. Παπαρρηγόπουλος συνοψίζει τὰ γεγονότα: «Ὁ Θεοδόσιος ὑπήκουσεν εἰς τοὺς λόγους τούτους, ὑπέκυψεν εἰς τὸν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀφορισμὸν καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὰ βασίλεια καθυπέβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτίμιον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου μόλις μετὰ ὀκτῶ μηνas ἐλύθη, γενόμενος πάλι δεκτὸς εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας κοινωνίαν, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως, ἀφοῦ πρότερον δημοσίᾳ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ ὠμολόγησε τὴν ἁμαρτίαν καί, πρηνὴς κείμενος καὶ τὸ Δαυϊτικὸν ἐκφωνῶν “Ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχὴ μου, ζῆσον με κατὰ τὸ λόγιόν σου”, παρεκάλεσεν ἵνα τύχη συγγνώμης».

Νὰ τονίσωμεν, ἐπίσης, ὅτι ὁ Ἀμβρόσιος ὑπῆρξε καὶ δεινὸς πολέμιος τοῦ Ἀρείου, ρήτωρ σπουδαιότατος καὶ πολυγραφώτατος καὶ βαθυστόχαστος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς. Ἀπὸ τὸ

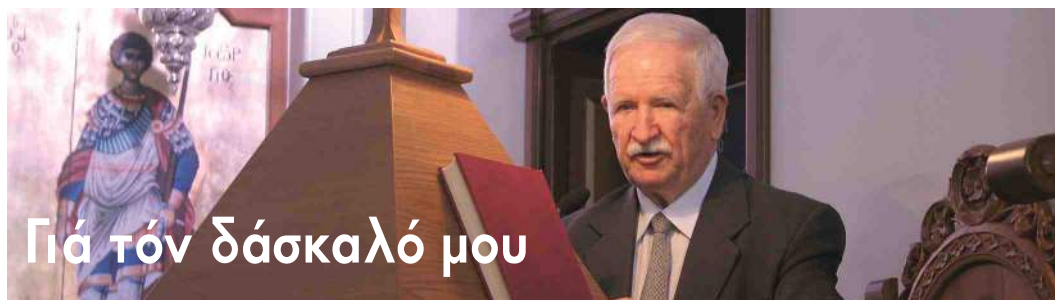
ὄνομά του ἔλαβε τὴν ὀνομασία «Ἀμβροσιανὸ μέλος» λειτουργικὸ μουσικὸ ὕμνολόγιό τοῦ Μιθάνου, παλαιότερο τοῦ Γρηγοριανοῦ, πού ἀποτελεῖ ἀφετηρία καὶ πηγὴ τῆς μετέπειτα εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς. Μὲ ὑπέροχο ἦθος καὶ ἐξαιρετὴ μὀρφωση, ἀπὸ διάσημος ρήτορας καὶ συγκλητικὸς, ἔγινε ἱεράρχης καὶ ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Πλήθη λαοῦ συνέρρεαν στὰ ἐμπνευσμένα κηρύγματά του καὶ πολλοὶ μετεστράφησαν στὸ δρόμο τῆς ἀληθείας, ἀνάμεσα σ’ αὐτοὺς καὶ ὁ ἱερός Αὐγουστίνος. Μεγάλῃ καὶ ἡ κοινωνικὴ του δράση. Ὅταν κάποτε οἱ Ἀρειανοὶ κατηγορήσαν τὸν Ἀμβρόσιο, γιατί εἶχε πουλήσει τὰ πολύτιμα ἐκκλησιαστικὰ σκεύη γιὰ νὰ ἐλευθερώσει αἰχμαλώτους, αὐτὸς ἀπάντησε ὅτι κόσμημα τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι αὐτά, ἀλλὰ ἡ ἐξαγορά τῶν αἰχμαλώτων. Ἰδεώδης πράγματι ἐπίσκοπος, ὑποδειγματικὸς. Κατὰ τὴν φράση τοῦ Σωζομένου «ἀνδρείως καὶ μάλα θείως τὴν ἱερωσύνην διήνυσεν», ἄσκησε τὴν ἱερωσύνην μὲ ἀνδρεία καὶ θεάρεστα. Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη του στίς 7 Δεκεμβρίου.

Χρ. Σαμαρτζίδης
Φιλολόγος

ΕΞΩΦΥΛΛΑ

ΕΜΡΟΣ: Ὁ προφ. Δανιήλ. Τοιχογρ. Ἰ. Μ. Ἀγ. Νικολάου Ἀναπαυσᾶ, Μετέωρα.

ΠΙΣΩ: Μαυρόπευκα τυλιγμένα στὸ χιόνι. Ὁρλιακας Γρεβενῶν.

Πολλά καί υπεράξια λόγου τά σχετικά μέ τό βίο τοῦ δασκάλου μας.

Σ' ἓνα σημεῖο θά σταθῶ, πού μένει ἀνεξίτηλο μέσ στήν καρδιά μου. Τά λόγια φτωχά μά τό βίωμα πλούσιο.

Ὁ δάσκαλος ἦταν «διαλεγμένος» ἀπό τόν Θεό γιά τό κηρυκτικό ἔργο. Ἐκτός ἀπό τήν ἄρτια ἐπιστημονική κατάρτιση εἶχε, ὄχι μόνο τήν ἔφεση, τήν ἐργατικότητα ἀλλά καί τό χάρισμα καί ὅλες τίς ἀρετές πού κοσμοῦν ἓνα δάσκαλο. Ἐκπαιδευτικός κι ἐγώ προσπαθοῦσα νά συγκεντρώνω καθημερινά ὅλες μου τίς δυνάμεις γιά νά ὑπηρετῶ τά παιδιά. Γι' αὐτό καί θαύμαζα καί λαίμαργα παρακολουθοῦσα τίς «διδασκτικές πρακτικές» τοῦ δασκάλου μου: Ἡ προετοιμασία γιά τό μάθημα ἦταν δεδομένη. Αὐτό ὥστόσο δέν ἀφοροῦσε στό θεωρητικό-λεκτικό μόνο μέρος. Τό ζούσαμε, πῶς τό περιεχόμενο τοῦ κηρύγματος ἦταν ἀποκύημα μιᾶς ἀγωνιστικῆς ζωῆς. Ἡ ἐμπειρία, ἡ ἐπίγνωση καί ὁ κόπος γιά τήν ἐν Χριστῷ ζωή ἦταν σφραγίδα τῶν λόγων του.

Ὁ ἐνθουσιασμός, στοιχεῖο ἀπαραίτητο γιά ἓναν δάσκαλο, ἦταν πού μέ συνέναιρνε κυριολεκτικά. Κι ἐγώ σ' ὅλη τήν ἐκπαιδευτική ζωή περίμενα πότε νά ξημερώσει γιά νά βρεθῶ στήν τάξη συντροφιά μέ τούς μαθητές μου. Μά τοῦτο μέ τόν δάσκαλο ἦταν κάτι ἄλλο, θεϊκό. Τά μάτια του ἔλαμπαν, τό βλέμμα γεμάτο χαρά καί ἐλπίδα. Τά λόγια του μᾶς ξεσήκωναν γι' ἀγῶνα ἀφοῦ τό στόμα του ἔσταζε βαθιά μέσα μας τή δική του πρῶτα κατάθεση γιά οὐράνια ζωή. Δέν ὑπῆρχε μαθητής πού νά μὴν πρόσεχε, νά μὴ συμ-

μετεῖχε. Πῶς τό πετύχαινες αὐτό, δάσκαλέ μου; Τί ρωτῶ; Ἡ προσευχή συνεχῆς καί ἀδιάλειπτη καί μόνιμο μέλημά σου νά μᾶς μυήσει σ' αὐτήν.

Καί τό ἄλλο; Πῶς κατόρθωνες νά γίνεσαι νήπιο μέ τά νήπια, παιδί μέ τά παιδιά, ἔφηβος, νέος, ἐνήλικας, γέρος; Δέν εἶναι ἀπ' αὐτά πού τά μπορεῖς μέ τό διάβασμα ἢ ἔστω καί μέ μιᾶ ἐμπνευσμένη παιδαγωγική. Εἶναι θέμα, κυρίως, ἀγάπης. Αὐτή ἡ ἀγάπη σου μᾶς σκλάβωνε καί μᾶς συνόδευε σέ κάθε μας βῆμα. Καί μιλῶ γιά μιᾶ ἐμπρακτική ἀγάπη, πού γιά σένα σήμαινε κόπο προσευχῆς, μέριμνα γιά τίς ἀνάγκες μας, ἐπίσκεψη ἀκόμη καί σέ μακρινά μέρη, βοήθεια οὐσιαστική. Πῶς σ' ἀλήθεια χωροῦσες στό μυαλό καί στήν καρδιά σου τόσους πολλούς ἀνθρώπους; Αὐτό ἦταν καί εἶναι ἔλεγχος γιά μένα. Οὐμόσουν τόν καθένα μέ τ' ὄνομά του, τό πρόβλημά του, τίς προσδοκίες του. Τό δίπτυχο τῶν ἀδελφῶν σου ἦταν μονίμως ἀνοικτό. Μᾶς μετροῦσες στή σκέψη σου, κι ἂν κανεῖς ἔλειπε φρόντιζες καί ρωτοῦσες πάντα.

Αὐτό πού θά μοῦ μένει ἀλησμόνητο ἦταν ἡ ταπείνωσή σου. «Ἀδέλφια», ἔλεγες, «καί ἐγώ ἓνας συμμαθητής σας εἶμαι στό σχολεῖο τοῦ Χριστοῦ μας. Καί περιμένω νά μέ σπκώσει ὁ Κύριος νά πῶ τό μάθημά μου. Καί ἔχω μιᾶ ἀγωνία νά τό πῶ καλά»... Τί μεγαλεῖο συναίσθησης τοῦ διδασκαλικοῦ καθήκοντος, τί ἀφθαστη λαχτάρα γιά διά βίου μάθησι! Καί πόσο ἐξύψωνες κι ἐμᾶς, τούς μαθητές σου, γιά νά νιώσουμε εὐθύνη καί νά προσέχουμε στό μάθημα!

Μέσα στο παιδαγωγικό σου όπλοστάσιο απαραίτητοι σύμβουλοι ή επιμονή και ή υπομονή. Τέτοιες που άφόπλιζαν και τους πιο άτιθασους. Τους σκλάβωνε ή άνοιχτή πάντα διδασκαλική άγκαλιά σου, που ή καρτερία της ήταν άπαράμιλλη. Τί σου 'δινε αυτή τή δύναμη; Τό πρόσταγμα «μηδενί όφείλουμε ούδέν ή μη τó αγαπᾶν άλλήλους»; ή τό πείσμα για νά γευτεί παράδεισο τό παραβατικό παιδί;

Και οι παρατηρήσεις σου; Ό έλεγχος; Τί διάκριση! Τί επιμελημένη φειδώ στή διατύπωση! Πρώτα έσύ πονούσες, για τό τί θά πείς, και έτσι μάς φιλοτιμούσες σέ συμμόρφωση.

Τό κήρυγμά σου δέν έστερείτο συστήματος, τάξης και κατοχύρωσης πειραματικής. Είχε όλα τά επιστημονικά στοιχειά, ντοκουμέντα, κείμενα πατέρων, έμπειρία τής Έκκλησίας, καταθέσεις ιστορικές άντιφρονούντων, δεδομένα επιστημονικής έρευνας. Μά έμας μάς άνέβαζε σέ ύψη πνευματικά ή δική σου βιοτή που απέπνεε Πνεύμα άγιο και χαρά. Ώ, αυτή ή χαρά που μετέδιδες! Δέν υπήρξε ούτε μία φορά που είτε μετά από μάθημα όμαδικό είτε κήρυγμα ή και εύρύτερη συνάντηση, νά φύγουμε και νά μήν έχουμε μέσα μας χαρά. Τήν τραγουδούσαμε χαρούμενοι, τή γευόμασταν λυπημένοι, έπαλλε ή καρδιά μας από υγεία πνευματική. Γεμίσαμε «τίς μπαταρίες» όπως συμβούλευες. Μά γιατί μιλάω σέ παρατατικό; Τά βιώματα δέν ξεχνιούνται, μόνο ίσως κινδυνεύουν νά ξεθωριάσουν. Μά κι αυτό τό πρόβλεψες. «Μήν εγκαταλείπετε τήν επισυναγωγή, φροντίστε τήν άνανέωση, τήν αναζωπύρωση», φώναζες. Μή σταματήσεις, δάσκαλε, νά φωνάζεις μέσα στίς καρδιές μας και δέου, σέ παρακαλούμε, τώρα που έχεις περισσότερη παρηγοσία προς τόν πεφιλημένο σου Διδάσκαλο, νά μάς έλεει και νά μάς δίδει τέτοιο βίο, ώστε νά μή σέ ντροπιάζουμε μπροστά Του, κάθε φορά που μάς «σηκώνει» και έμας «νά πούμε τό μάθημα».

Δ.Τ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ

τόμοι Α', Β', Γ'.

Η ιστορία του Ίησου Χριστού από τή φάτνη ως τό Σταυρό, τήν Άνάσταση και τήν Άνάληψή του μέ τή γραφίδα του ιστορικού Λουκά και τήν έμπνευσμένη έρμηνεία του άείμνηστου καθηγητή Στεργίου Σάκκου.

**Ζητήστε τα στο
Βιβλιοπωλείο μας
ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ
Γ. Μπακατσέλου 5,
Θεσσαλονίκη
τηλ. 2310 274518**

Ἀπό ἐπιστολές πού λάβαμε

Ἐν Ἱερᾷ Μονῇ Ἀγίου Βησσαρίωνος
Δουσίκου - Πύλη Τρικάλων

Τῇ 4ῃ Μαΐου 2012

Μετά θλίψεως ἐδέχθημεν τήν ἀγγελίαν τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ λίαν ἡμῖν ἀγαπητοῦ καί σεβαστοῦ καθηγητοῦ, μακαριστοῦ ἤδη Στεργίου Σάκκου, ἐπισυμβάσης κατ' αὐτήν τήν λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς ἐκ νεκρῶν ζωηφόρου Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

... Ἐκλήθη ὑπό τοῦ ἐρασμιωτάτου του Κυρίου, ὄν παιδιόθεν ἡ ψυχὴ του ἰσχυρῶς ἠγάπησεν, πλήρης ἡμερῶν, κατάφορτος πνευματικῶν καρπῶν, λελαμπρυσμένος δι' ἱερῶν ἀγωνισμάτων, ἵνα καταπαύσῃ καί σαββατίσῃ ἀπὸ τῶν ἁγίων ἔργων του, ἵνα ἀναπαυθῇ ἐκ τῶν πολλῶν κόπων του καί ἵνα λάβῃ παρά τοῦ μισθαποδότου Κυρίου τόν τῆς δικαιοσύνης στέφανον καί ἀκούσῃ τῆς μακαρίας Αὐτοῦ φωνῆς «εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καί πιστέ... εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου».

Ἐκ νεότητός του ἠγάπησεν περιπαθῶς τόν Χριστόν καί, ἀνεξαρτήτως ἂν δέν ἐνεδύθη τό μοναχικόν σχῆμα, διὰ τόν Χριστόν ὡς μοναχὸς ἔζη, διὰ τόν Χριστόν ἠγωνίζετο τόν καλὸν ἀγῶνα.

Διεκρίθη ὄχι ὡς θεολόγος τῶν ξηρῶν γνώσεων ἀλλὰ ὡς βιώσας πρῶτον τὰ θεῖα καί ἀλλοιωθεὶς τὴν θείαν εὐπρεπεστάτην ἀλλοίωσιν διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Δι' αὐτό καί ἐκήρυττεν ὡς ὁ Παῦλος μετὰ δυνάμεως καί παρρησίας πολλῆς Ἰησοῦν Χριστόν Ἑσταυρωμένον καί Ἀναστάντα, μετάνοιαν καί ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ καί ὅτι οὐκ ἔστι ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ ἡ σωτηρία.

Ἀξιωματικὸς τοῦ Χριστοῦ ἄριστος ἠγωνίσθη δι' ὅλων του τῶν πνευματικῶν δυνάμεων καί τῶν χαρισμάτων του κατὰ τῶν ποικίλων αἰρέσεων ἀναδεικνύμενος πάντοτε τροπαιοῦχος. Καί εἰς τὴν καθηγητικὴν καθέδραν μετήγγιζεν εἰς τοὺς φοιτητάς τὴν ἀκραιφνὴ ὀρθόδοξον πίστιν, τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Ὅλοψύχως εὐχόμεθα, ὅπως ὁ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάς καί θανάτῳ θάνατον πατήσας Ζωοδότης Κύριος ἀναπαύῃ τόν μακαριστόν ἤδη σεβαστόν καθηγητὴν ἐν τῇ ἐπουρανίῳ Βασιλείᾳ Του, τὴν ὁποίαν διακαῶς ἐπόθει ἐν ὅλῃ τῇ ἐπιγείῳ ἀνεπιλήπτῳ ζωῇ του, ἔνθα ἀνεκλάλητος χαρά, φῶς ἀνέσπερον καί ἥχος καθαρὸς ἑορταζόντων Ἀγίων ἐν ἀτελευτήτῳ μετοχῇ ἐκεῖνων «ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καί οὐς οὐκ ἤκουσε καί ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη», εἰς ὑμᾶς δέ χαρίζεται ἐνίσχυσιν, τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν εἰρήνην καί πολλὴν τὴν παρηγορίαν.

Μετά συλλυπητηρίων εὐχῶν
ὁ καθηγούμενος
† Ἰγνάτιος
καὶ οἱ σύν ἐμοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί

Γιορτάζουν ελληνικά

Άκόμα καί ἂν -ὃ μὴ γένοιτο- ἡ ἑλληνική παιδεία ἀπαξιώσει τὴν ἱστορία μας καί πάψουν οἱ ἔθνικές μας γιορτές νὰ μεταγγίζουν μνήμες καί πατριωτικό παλμό, μὴν ἀπελπίζεστε!

Στὴν Οὐρουγουάη κάθε 28ῃ Ὀκτωβρίου καί 25ῃ Μαρτίου σ' ἓνα δημόσιο σχολεῖο μέ τὴν ὀνομασία Grecia οἱ οὐρουγουανοὶ δάσκαλοι καί μαθητές γιορτάζουν σάν "Ἕλληνες! Τραγούδια, θεατρικά, ποιήματα καί δέν λείπει καί ὁ ἔθνικός μας Ὕμνος. Μάλιστα ἐπειδὴ εἶναι πολὺ σύντομος, σέ σχέση μέ τόν δικό τους, τραγουδοῦν περισσότερους στίχους ἀπὸ τόν «Ὕμνον εἰς τὴν ἐλευθερίαν» τοῦ Σολωμοῦ. Οἱ Οὐρουγουανοὶ δέν θεωροῦν τούς ἑαυτούς τους φιλέλληνες ἀπλῶς, ἀλλὰ ἐλληνολάτρεις. Ἡ ἑλληνική παρουσία στὴ χώρα μετράει ἀπὸ τὸ 1867 καί δέν ἦταν ἀδρανής. Ἕλληνες ἀναφέρονται μέ ἐνεργῇ δράση στοὺς ἀ-

πελευθερωτικούς ἀγῶνες τῆς Οὐρουγουάης. Σήμερα βρίσκονται ἐκεῖ περισσότεροι ἀπὸ 3.000 Ἕλληνες, ἡ πλειονότητα στό Μοντεβίντεο, συσπειρωμένοι γύρω ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ κοινότητα καί τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία.

«Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας...»!

Δέν ξέρουμε τί σχέσεις ἔχει ὁ πρόεδρος τῆς Οὐρουγουάης μέ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ ἡ προσφορά του θυμίζει τὸ εὐαγγελικὸ «ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μετὰ δότῳ τῷ μὴ ἔχοντι, καί ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω» (Λκ 3,11). Τὸ 90% τοῦ μισθοῦ του τὸ ἐπιστρέφει στό κράτος γιὰ νὰ ἐνισχυθοῦν τὰ προγράμματα κοινωνικῆς πρόνοιας. Σέ ἀριθμούς: ὁ μηνιαίος μισθός του εἶναι 12.500 δολάρια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κρατᾷ μόνο τὰ 1.250 γιὰ τὰ ἐξοδα τῆς οἰκογένειάς του.

Ἄν καί μέ τὸ κράτος τῆς Οὐρουγουάης ἔχουμε πολλὰ κοινὰ (ἀκόμη καί στὴ

σημαία), στό σημείο αυτό δυστυχώς διαφέρουμε ριζικά!!!

Κάτω απ' τή μύτη μας

Ἡ πομακική ἐφημερίδα Ζαγάλιστα (τεῦχος 59) καταγγέλλει τά θρησκευτικά (μουσουλμανικά) σχολεῖα πού μέ χρηματοδότηση τοῦ τουρκικοῦ κράτους λειτουργοῦν στή Θράκη. Καλυμμένα ἢ ἀπροκάλυπτα προσπαθοῦν νά κάνουν τούς Ἑλλήνες Πομάκους καί τούς Ρομά τῆς περιοχῆς Τούρκους. Σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τους, τό νά λές ὅτι εἶσαι Πομάκος εἶναι ρατσισμός. «Ὅλοι εἴμαστε Τοῦρκοι». Ἐπιμένουν στήν ἐκμάθηση τῆς τουρκικῆς γλώσσας ὑποσχόμενοι στούς μαθητές ὅτι μόνο ἔτσι θά μπορέσουν νά σπουδάσουν δωρεάν στήν Τουρκία. Καί ἡ ἐφημερίδα κρούει τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου: «Στά κουράν-κουρσού τῆς Θράκης ἐτοιμάζονται οἱ νέοι ταλιμπάν τῆς περιοχῆς μέ τήν εὐλογία ψευτομουφτήδων καί μουσουλμάνων πολιτικῶν. Ὅταν θά τούς δεῖτε στό μέλλον, μήν τρίβετε τά μάτια σας».

Τί διδάσκει;

Εὐλογία ἡ ἀπορία γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στίς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ καί ὄχι μόνο. Μπορεῖ νά ἰσχυριστεῖ κανεῖς ὅτι θά ἦταν προτιμότερο νά μήν ὑπάρχει ἐφόσον διδάσκει «ἕτερον εὐαγγέλιον». Διότι τί ἄλλο εἶναι αὐτό τό μάθημα πού συστήνεται στό παιδί τῆς Στ' Δημοτικοῦ ὡς ἀγίους τόν Μωάμεθ, τόν Κομφούκιο, τόν Βούδα κ.ἄ. τοποθετώντας τους δίπλα στούς ἀγίους καί στούς μάρτυρες τῆς ὀρθοδόξου πίστεως; Καί τί ἄλλο ἀπό τή θρησκευτική

σύγχυση τοῦ μαθητῆ τῆς Γ' Δημοτικοῦ ἐπιδιώκει, ὅταν τοῦ γνωρίζει μαζί μέ τόν χριστιανικό ναό λεπτομερῶς τή συναγωγή, τό τζαμί καί τά σύμβολα διαφόρων θρησκειῶν; Τί ρόλο παίζει καί ποιόν σκοπό ἐξυπηρετεῖ ἕνα μάθημα πού ὄχι μόνο δέν μεταγγίζει ὀρθόδοξο χριστιανικό βίωμα ἀλλά καί προκαλεῖ σύγχυση καί εἰσάγει θρησκευτικό συγκρητισμό;

Ἕνα βῆμα

Ἕνα βῆμα πρὸς τήν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος σχετικά μέ τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν -τό περιεχόμενό του, τό εἶδος διδασκαλίας, τήν ἀπαλλαγή ἀπ' αὐτό καθὼς καί τά πρόσωπα πού τό διδάσκουν καί ἐνίοτε τό προσβάλλουν- ἀποτελεῖ ἡ ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἕνα βῆμα πού στίς εὐρωπαϊκές χῶρες ἀποτελεῖ γιά δεκαετίες status quo.

Στή συνεδρίαση τῆς 5ης Νοεμβρίου 2012 ἡ Δ.Ι.Σ ἀποφάσισε γιά τό θέμα τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν νά ζητήσῃ ἀπό τήν Πολιτεία τά ἑξῆς: α) Νά τῆς ἀποσταλεῖ τό ὑπό διαμόρφωση νέο Ἀναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδῶν. β) Νά παραμείνῃ ἡ ὀνομασία τοῦ μαθήματος «Μάθημα Θρησκευτικῶν» καί νά εἶναι ὑποχρεωτικό. γ) Νά ὑπάρχει δίωρη διδασκαλία τοῦ μαθήματος στίς τάξεις τῆς Β' καί Γ' Λυκείου. δ) Νά προαπαιτεῖται καί ἡ «συμμεταρτυρία» τοῦ ἐπισκόπου τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας γιά τό διορισμό τῶν Καθηγητῶν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στήν Ἐκπαίδευση. Εὐχόμεστε νά εἰσακουσθοῦν τά αἰτήματα τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν πολιτεία καί νά ὑπάρξῃ ἀγαστή συνεργασία.

Παῦλος Κουντουριώτης, ὁ πιστός ναύαρχος

ωματικούς καί στούς ναῦτες, τούς ἦταν ἀγαπητός, διότι ἀποτελοῦσε παράδειγμα προσήλωσης στό καθήκον καί ἀγάπης μέχρι θυσίας πρός τήν πατρίδα.

Τίς ἱκανότητές του παραδεχόταν καί ὁ ὑπουργός Ναυτικῶν τῆς Τουρκίας Μαχμούτ Μουκτάρ. Γιά τόν λόγο αὐτό πρὶν ἀπὸ τή ναυμαχία τῆς Ἑλλης ἀπέστειλε τηλεγράφημα στόν ἀρχηγό τοῦ τουρκικοῦ στόλου, στό ὁποῖο ἀνέγραφε: «Ἐπὶ τοῦ Ἀβέρωφ θά ἐπιβαίνει, ὅπως πληροφοροῦμαι, ὁ ἀρχηγός τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, ὁ Κουντουριώτης, ἄριστος ἀξιωματικός, μέ πείρα, μέ θάρρος καί πλείστες ἄλλες ναυτικές ἀρετές».

Μέ γλαφυρότητα ὁ Σπύρος Μελάς καταθέτει γιά τόν ναύαρχο ὅτι σέ ὅλη του τή ζωὴ ἓναν φόβο εἶχε: μήπως φανεῖ κατώτερος ἀπὸ τούς προγόνους του πού τούς λάτρευε σάν ἀγίους. Πρὶν ἀρχίσει ἡ ναυμαχία τῆς Ἑλλης ἐπισκέφθηκε ὅλους τούς πύργους, γιά νά ἐμψυχώσει τούς πυροβολητές καί τούς ναῦτες μέ τοῦτα τὰ λόγια: «Πίστη στόν Θεό, πίστη στό Ἕθνος, πίστη στή Νίκη! Πρέπει νά φανοῦμε ἀντάξιοι τῶν προγόνων μας».

Ξανανεβαίνοντας στή γέφυρα ἔστειλε καί τοῦ ἔφεραν ἀπὸ τό διαμέρισμά του ἓνα κουτί, πού εἶχε μέσα τό σταυρό τοῦ Παναγίου Τάφου μέ τό «Τίμιο Ξύλο». Ζήτησε ἀπὸ τόν οἰακιστὴ Τέντε τό σουγιά του, ἔκοψε τήν ταινία τοῦ κουτιοῦ, ἔβγαλε τό σταυρό, τόν ἀσπάστηκε, τόν ἔβαλε στό «γείσο» τῆς γέφυρας καί εἶπε: «Μέ τή βοήθεια

Μία
ἰδιαίτερη
μορφὴ στούς Βαλκανικούς Πολέμους, πού προκαλεῖ θαυμασμό καί συγκλονισμό, ὑπῆρξε ὁ γενναῖος ὑδραῖος ναύαρχος Παῦλος Κουντουριώτης. Ξεκίνησε ἀπὸ ἀπλό ναυτόπουλο καί ἔφθασε νά γίνει δυό φορές ἀντιβασιλέας. Λιτός καί ἀπέριττος στή ζωὴ του, σχεδόν ἀσκητικός, δέν ἀρεσκόταν στίς ἐπιδείξεις καί στίς κοσμικὲς ἐκδηλώσεις. Συνδύαζε τό εὐτολμο θάρρος μέ τήν ἀταλάντευτη εὐθυκρισία. Πάνω ἀπὸ ὅλα ὅμως διατηροῦσε ἀκλόνητη πίστη στόν Θεό καί πίστευε πὼς κάθε ἐνέργεια πρέπει νά ξεκινᾷ πάντοτε μέ τήν ἐπικλησὴ τῆς θείας βοήθειας. Θεωροῦσε τὸν ἑαυτό του σάν ἓναν ἀπλό ναύτη κι ἔβλεπε τήν ἀρχηγία ὡς δικαίωμα νά πεθάνει πρῶτος ἀπὸ ὅλους. Ἄν καί ἐπέβαλλε σκληρὴ πειθαρχία στούς ἀξι-

του σταυρου κανένα δέ θά φοβηθοῦ-
με!». Κι ὕστερα τόν κρέμασε στό στή-
θος του...

Μετά τήν περιφανή νίκη του παρα-
τρηεῖ ὁ Μελάς: «Ὁ Κουντουριώτης
δέν εἶχε πιά νά στέκει μέ σκυμμένο κε-
φάλι μπροστά στούς προγόνους του.
Μποροῦσε νά τούς κοιτάζει κατάματα,
ὅπως οἱ ναῦτες του τούς γεμιτζήδες
τοῦ Εἰκοσιένα» (Σπ. Μελά, *Οἱ πόλεμοι
1912-1913*).

Σέ γράμμα του πρὸς τή σύζυγό του
ὁ ναύαρχος ἐξομολογεῖται: «... Πρό τῆς
ἐπιθέσεως παρήγγειλα εἰς τόν στόλον
διά σημάτων τά ἐξῆς: Μέ τήν βοήθει-
αν τοῦ Θεοῦ καί ἐν ὀνόματι τοῦ Βασι-
λέως, τῆς Πατρίδος καί τοῦ Δικαίου,
προχωρήσατε μέ ἀτρόμητον ἀνδρείαν
ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπαίζετο δέ, ση-
μείωσε, εἰς τήν ναυμαχίαν αὐτήν ἡ τε-
λική ἔκβασις τοῦ Βαλκανικοῦ Πολέ-
μου. Ὁ Θεός μᾶς ἔδωκε τήν νίκην».
Καί εἶναι γεγονός ὅτι ἡ μεγάλη, ἡ
στρατηγική νίκη τοῦ πολέμου, κερδή-
θηκε στή θάλασσα. Ἐάν ἔχαναν οἱ
πρόγονοί μας, ἡ ἱστορία θά ἐξελισσό-
ταν διαφορετικά.

Πραγματικός εὐπατρίδης ὁ Κουν-
τουριώτης δέν θέλησε νά περιαυτολο-
γήσει, παρόλο πού οἱ δύο ναυτικές νί-
κες, τῆς Ἑλλῆς καί τῆς Λήμνου, ὀφεί-
λονταν στήν προσωπική του τόλμη. Ἀ-
πέδωσε τή νίκη στά πληρώματα, γιά τά
ὁποῖα συνέταξε ἐγκωμιαστική ἔκθεση,
προκειμένου νά ἐξάρει «τήν λαμπράν
διαγωγήν, τό θάρρος, τήν ψυχραιμίαν,
τήν ἀντοχήν εἰς τās κακουχίας... τήν ἀ-
περίγραπτον εἰς θαυμασμόν συμπερι-
φοράν ἀπάντων... τήν ἐπιδειχθεῖσαν
αὐταπάρνησιν».

Εἶναι γνωστό μέ ποιόν τρόπο ὁ
πρωθυπουργός Ἐλευθέριος Βενιζέλος

στήν ἔναρξη τοῦ Α΄ Βαλκανικοῦ Πολέ-
μου κατευόδωσε τό θωρηκτό «Ἀβέ-
ρωφ» μέ τούς 550 ναῦτες του καί ὑπο-
ναύαρχο τόν Κουντουριώτη: «Ἡ πα-
τρίς ἀξιοῖ ἀπό ὑμᾶς ὄχι ἀπλῶς νά ἀπο-
θάνητε ὑπέρ αὐτῆς. Αὐτό θά ἦταν τό
ὀλιγώτερον. Ἀξιοῖ νά νικήσετε». Αὐ-
τός, λοιπόν, πολύ ἀργότερα, στίς 3 Δε-
κεμβρίου 1933, γιά νά ἐκφράσει τήν
εὐγνωμοσύνη του πρὸς τόν Κουντου-
ριώτη, ἀπέστειλε τήν ἐξῆς ἐπιστολή:

«Φίλτατε Ναύαρχε,

Εἴκοσι ἕνα χρόνια κλείουν σήμερα
ἀπό τήν ἡμέρα, πού μέ τήν ναυμαχία
τῆς Ἑλλῆς ἐξησφάλισες τήν κατά θά-
λασσαν ὑπεροπλίαν τῆς Ἑλλάδος καί
τῶν συμμάχων της καί ἔτσι ἐξησβάλι-
σες τήν τελικήν νίκην των. Ὅλοι οἱ
Ἑλληνες σοῦ εἴμεθα εὐγνώμονες διά
τήν νίκην σου αὐτήν. Περισσότερον ἀ-
πό ὅλους ἐκεῖνος πού γνωρίζει ὅτι χω-
ρίς τήν ἀδάμαστον ἀποφασιστικότητά
σου καί τήν πίστιν σου εἰς τήν κατά
θάλασσαν νίκην μας, δέν θά ἀπεφασί-
ζαμεν νά λάβωμεν μέρος εἰς τόν Α΄
Βαλκανικόν Πόλεμον, μέ ἀποτέλεσμα
ὅτι, ἂν μὲν νικοῦσαν οἱ Σέρβοι καί οἱ
Βούλγαροι, τά ὄριά μας θά ἔμεναν ὀρι-
στικῶς εἰς τήν Μελούνα ἢ τό πολύ θά
ἔφθαναν στόν Ἀλιάκμονα· ἂν δέ νικοῦ-
σαν οἱ Τοῦρκοι, ἡ ζωὴ τῶν ὁμογενῶν
τῆς Αὐτοκρατορίας θά ἀπέβαινεν ἀνυ-
πόφορος.

Μέ ἐξαίρετον τιμὴν καί ἀγάπην
Ἐλευθ. Κ. Βενιζέλος»

Θαυμαστή εἶναι ἐπίσης ἡ διαθέκη
τοῦ ναύαρχου· ξεδιπλώνει μία καρδιά
πού χτυποῦσε γιά τόν Χριστό καί τήν
Ἑλλάδα:

«Ἔζησα πιστός εἰς τήν Χριστιανι-
κὴν Ὁρησκείαν καί εἰς τήν Ἀνατολικήν
Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ-

γάπησα δι' ὅλης τῆς ψυχῆς μου τὴν Πατρίδα μου. Κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών μου καὶ τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ ἐξέτελεσα τὸ καθήκον μου. Ἀτενίζω ἡρεμος τὴν κρίσιν τῆς ἱστορίας ... Ὅλη μου ἡ στοργή ἀνήκει εἰς τὴν Ὑδραν, ὅλη μου ἡ ψυχὴ εὐχεται πρὸς τὸν Θεόν διαπύρως νὰ φυλάττει τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν Ἀθήναις 15 Νοεμβρίου 1926

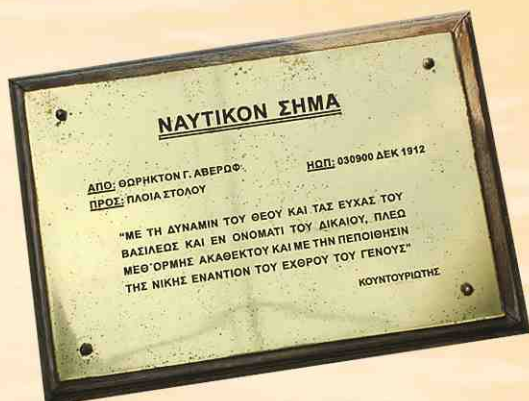
Παῦλος Κουντουριώτης»

Στίς 22 Αὐγούστου 1935 ἔδωσε ὁ ὀγδοντάχρονος ναύαρχος ἡσυχὰ καὶ ἡρεμὰ. Κατὰ τὴν ἐπιθυμίᾳ του ἡ σορὸς του μεταφέρθηκε στὸν πέτρινο τάφο, τὸν ὁποῖο ὁ ἴδιος εἶχε ἐτοιμάσει στὴν Ὑδρα, γιὰ νὰ ἀγναντεύει ἀπὸ ἐκεῖ τὸ πέλαγος πού τόσο ἀγάπησε καὶ μέσα στό ὁποῖο μεγαλούργησε.

Ἀπὸ ἐκεῖ δέεται γιὰ τὴν ἐλευθερίᾳ τῆς ταλανιζόμενης καὶ παραπαίουσας πατρίδας μας· ταυτόχρονα διαλαλεῖ καὶ ὑπαγορεύει τὸ θρυλικὸ ναυτικὸ του σῆμα, πού εἶχε ἀναγράψει στό θωρηκτὸ «Ἀβέρωφ»: «Μέ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Βασιλέως μας καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Δικαίου, πλέω μεθ' ὁρμῆς ἀκαθέκτου, μέ τὴν πεποίθησιν τῆς νίκης, ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ του γένους.

Κουντουριώτης».

Εὐδοξία Αὐγουστίνου
Φιλολογος-Θεολόγος

ΔΩΡΕΕΣ

Γιὰ τὴν Ἀδελφότητα

- * Τριανταφύλλου Χρήστος 100€
- * Ἀνώνυμος 240€.

Γιὰ τὸ Περιοδικό

- * Κακανεράκη Αἰκατερίνη 10€
- * Ξυραφίδου Εὐαγγελία 10€ *
- Τουβεντζίδου Κυριακή 40€.

Γιὰ τὴν Κατασκήνωση εἰς μνήμην Στεργίου Σάκκου & Παυσανίου Κουτλεμάνη

- * π. Βούλτσιος Δημήτριος 270€
- * Δημητριάδης Γεώργιος 500€
- * Διαμαντῆς Νικόλαος 1.000€
- * Κουρεμένος Γεώργιος 200€
- * Μ.Γ. 210€ * Μ.Δ. 100€ * Μη-
τσόπουλος Παναγιώτης 210€
- * Μουρτζίλας Στέργιος 300€
- * Μπούλος Γεώργιος 100€ * Ν.Η.
400€ * Ν.Σ. 300€ * Νικολέττος
Ἡλίας 400€ * Ξ.Γ. 150€ * Παπα-
δόπουλος Εὐστράτιος 100€ * Πο-
λυζόπουλος Νικόλαος 140€ * Σι-
δηρόπουλος Ἰωάννης 100€ *
- Σουλτανίδης Στέφανος 100€ * Συ-
μεωνίδου Ἀναστασία 50€ * Τ.Γ.
400€ * Τ.Ι. 100€ * Χατζηαθανασί-
ου Εὐστράτιος 360€ * Ἀνώνυμος
110€.

Ὀδοιπορικό στη Ρώμη

Ἡ νίκη τοῦ φωτός

Ὁ Ἑσκυλίνος λόφος, ἓνας ἀπὸ τοὺς περίφημους ἑπτὰ λόφους τῆς Ρώμης, βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὸ Κολοσσαῖο. Ἐνα ὠραῖο πάρκο μέ διάφορα ἀρχαῖα ἐρείπια ἀπλώνεται στὴν πλαγιά πού ἀνηφορίζει πρὸς τὴν κορυφή τοῦ λόφου. Στὴν ἀρχαιότητα ἐδῶ ἦταν ἀγαπημένος τόπος κατοικίας τῶν εὐπορῶν πολιτῶν τῆς Ρώμης. Λίγο παραπάνω εἶχε τοὺς κήπους του ὁ περίφημος Μαικήνας. Ἐδῶ θὰ συναντήσουμε ἓνα ἐνδιαφέρον ἐρείπιο, κάτω ἀπὸ τὸ σημερινό ἐπίπεδο τοῦ ἐδάφους, λείψανο μίας ἀλλοτε λαμπρῆς οἰκοδομῆς μέ τὸ ὄνομα Domus Aurea, Χρυσὸ Οἶκημα.

Τὸ ἔτος 54 μ.Χ. αὐτοκράτορας στὴ Ρώμη ἀνακηρύχτηκε ὁ περιβόητος Νέρων. Στὴν ἱστορία ἔμεινε γνωστός γιὰ τὴν παραφροσύνη, τὴ σκληρότητα, καθὼς καὶ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴ χλιδὴ, τὴν ὑπερβολὴ καὶ τὴ φαντασμαγορία. Ἀνάμεσα στὶς ἄλλες «περγαμηνές» τοῦ ἀνήκει καὶ ἡ «τιμὴ» νὰ εἶναι ὁ πρῶτος αὐτοκράτορας πού ἐδίωξε τοὺς χριστιανούς. Τὸ ἔτος 64, ὕστερα ἀπὸ τὴ μεγάλη

φωτιά πού κατέστρεψε τὴ Ρώμη, βρῆκε μία ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία νὰ ἐπιδείξει ὅλες τὶς παραπάνω ιδιότητές του. Δήμευσε τὰ σπίτια τῆς περιοχῆς τοῦ Ἑσκυλίνου λόφου, ἐκδίωξε τοὺς νόμιμους ιδιοκτῆτες τοὺς καὶ πάνω στὰ ἀποκαΐδια τοὺς ἔχτισε τὸ προσωπικὸ του παλάτι. Τὸ σχέδιο ἦταν νὰ ἐνώσει μέ αὐτὸ τὶς δυὸ αὐτοκρατορικὲς κατοικίες πού ὑπῆρχαν ἤδη. Τὸ σύμπλεγμα πού χτίστηκε ἦταν τόσο μεγάλο, ὥστε ὁ ἴδιος ὁ Νέρων ἀστειευόμενος ἔλεγε πὼς τώρα πού ἡ Ρώμη ἔγινε ἓνα σπίτι, οἱ Ρωμαῖοι καλὰ θὰ ἔκαναν νὰ μετακομίσουν ἄλλοῦ. Κατὰ τὸν ἱστορικὸ Σουητώνιο, στὴν εἴσοδο τοῦ ἀνακτόρου ὑπῆρχε ἓνα τεράστιο ἄγαλμα τοῦ Νέρωνα, ἐνῶ τὸ ἴδιο τὸ ἀνάκτορο διέφετε τεράστιους κήπους, μία πολὺ μεγάλη λίμνη καὶ χιλιόμετρα ὁλόκληρα ἀπὸ στοές καὶ διαδρόμους πού καλύπτονταν ἀπὸ τοιχογραφίες, μωσαϊκά, ἡμιπολύτιμους λίθους, ἐλεφαντόδοντο καὶ φύλλα χρυσοῦ, ἀπὸ τὰ ὅποια πῆρε καὶ τὸ ὄνομά του, Domus Aurea. Σὲ μία ὑπερπο-

λυτελή αΐθουσα συμποσίων ὁ Νέρων παρέθετε περίφημα δείπνα. Ἡ ὀροφή τῆς αΐθουσας μέ ἓναν εἰδικό μηχανισμό περιστρεφόταν στή διάρκεια τῶν συμποσίων, παριστάνοντας ἔτσι τόν οὐρανό ἐνῶ ἄλλοι μηχανισμοί ἔρριχναν ἀρώματα καί ροδοπέταλα στούς συνδαιτημένους.

Τήν ἴδια ἐποχή, οἱ χριστιανοί τῆς Ρώμης διώκονταν. Ὁ ὄχλος τοὺς θεώρησε ὑπεύθυνους γιά τή φωτιά. Στή φαντασία τοῦ πλήθους τά μέλη αὐτῆς τῆς μισητῆς δεισιδαιμονίας ἦταν ἱκανά γιά ὅποιαδήποτε πράξη, ἀκόμη καί γιά τόν ἐμπρησμό τῆς πόλης. Ὁ Νέρων δέν εἶχε κανένα λόγο νά μήν πάει μέ τά νερά τῶν ὑπηκόων του. Οἱ χριστιανοί ἦταν βολικοί ἀποδιοπομπαῖοι τράγοι. Ἡ ὀργή τῶν Ρωμαίων γιά τήν καταστροφή ἦταν προτιμότερο νά στραφεῖ ἐναντίον τῶν ἀνυπεράσπιστων χριστιανῶν παρά ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορά τους. Ἐξάλλου, οἱ ἐκτελέσεις παρεῖχαν πάντοτε θέαμα. Καί ὁ ὄχλος ἤθελε πολλά θεάματα.

Ὁ Νέρων, λοιπόν, προσέφερε στούς συμπολίτες του ἓνα θέαμα ἐξαιρετικό ὅσο κι ἀπάνθρωπο, γιά τό ὅποιο μᾶς μιλάει ὁ ἱστορικός Τάκιτος. Ἀθῶοι χριστιανοί συλλαμβάνονταν μαζικά, καρφώνονταν ἐπάνω σέ πασσάλους ἢ σταυρούς, ἐπιχρίονταν μέ εὐφλεκτα ὑλικά καί γίνονταν παρανάλωμα τῆς φωτιᾶς. Τά θύματα μετατρέπονταν σέ πυρσούς γιά τόν νυχτερινό φωτισμό τῆς πόλης. Ὁ Νέρων ἔστησε πολλούς τέτοιους «πυρσούς» στούς κήπους του, κοντά στό καινούργιο παλάτι. Τόν ἴδιο φρικτό τρόπο χρησιμοποίησε γιά νά φωτίσει τόν ἀγαπημένο του ἱππό-

δρομο, στόν Βατικανό λόφο. Κάτω ἀπό τό φῶς τῶν καιόμενων χριστιανῶν, τήν ὥρα τῆς ἐπιθανάτιας ἀγωνίας τους, τό πλήθος παρακολουθοῦσε τόν αὐτοκράτορα νά ὀδηγεῖ τό τέθριππο καί νά στεφανώνεται νικητῆς.

Μετά τή δολοφονία τοῦ Νέρωνα οἱ διάδοχοί του εἶχαν τή σύνεση νά μήν κατοικήσουν στό Domus Aurea. Ἡ ἀνάμνηση τοῦ παράφρονα αὐτοκράτορα ἔπρεπε νά σβήσει. Τό παλάτι ἐγκαταλείφτηκε, τά μάρμαρα καί τό ἐλεφαντόδοντο ἀφαιρέθηκαν καί χρησιμοποιοῦνταν ἄλλου. Μέσα σέ σαράντα χρόνια τό κτήριο κατέρρευσε καί καταχώθηκε. Τό Χρυσό Οἶκημα πέθανε μαζί μέ τόν ἰδρυτή του. Στή θέση του στήθηκε τό Κολοσσαῖο, τά λουτρά τοῦ αὐτοκράτορα Τραϊανοῦ καί διάφοροι ναοί. Ἀπό τό ὑπερθέαμα τοῦ Νέρωνα πολύ λίγα πράγματα σώθηκαν. Ἡ πίστη ὅμως πού μέ τόσο μένος καταδίωξε, ἐπέζησε. Καί λίγο πιο πέρα ἀπό τά εῖρεπια τοῦ Χρυσοῦ Οἰκήματος ὑψώνονται σήμερα δύο χριστιανικές βασιλικές τοῦ 5ου αἰώνα, τῆς Θεοτόκου καί τοῦ ἀποστόλου Πέτρου στό Vinculi. Ἐνῶ στόν Βατικανό λόφο, ὅπου τά φλεγόμενα κορμιά τῶν χριστιανῶν φώτιζαν τίς ἀρματοδρομίες του, χτίστηκε μερικούς αἰῶνες μετά ἓνας ἀπό τοὺς μεγαλύτερους ναοὺς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Ἡ ἱστορία ἀγαπᾷ τήν εἰρωνεία, θά ἔλεγε κάποιος. Ὁ Θεός ταπεινώνει τοὺς ἰσχυροὺς, θά προσθέταμε ἐμεῖς...

*Χαράλαμπος Μουρατίδης
Ἱατρός*

Στήν αὐλή τοῦ Ἀγίου

Παραμονή Χριστουγέννων. Μόλις σχόλασε ἡ ἐκκλησία. Βγῆκα ἔξω. Τό κρύο τσουχτερό περουνίαζε τό κορμί, χωρίς ν' ἀγγίζει διόλου τήν ψυχή. Ἡ ζεστασιά καί ἡ γλυκύτητα ἀπό τήν ἀκολουθία τῶν Μεγάλων Ὁρῶν τήν πλημμυρίζει. Τυλίγομαι τό μάλλινο σάλι μου, διπλοκουμπώνω τό ζεστό πανωφόρι. Ρίχνω μιά φευγαλέα ματιά στό γωνιακό παγκάκι, στό προαύλιο τοῦ Ναοῦ. Εἶναι ἄδειο, ὅπως τό περίμενα, καί χαίρομαι πολύ γι' αὐτό. Ὁ κυρ-Στέφανος δέν βρίσκεται πιά ἐκεῖ. Ἐχει φύγει καί, ἂν ὅλα ἦρθαν βολικά, πρέπει τώρα νά ταξιδεύει μέ τό τρένο. Ἀπό χθές μᾶς ἀποχαιρέτησε χαρούμενος. Εἶναι, βλέπεις, ὁ Ἅγιος πού ρύθμισε ἔτσι τά πράγματα...

Τόν γνωρίσαμε στίς ἀρχές τοῦ περασμένου καλοκαιριοῦ τόν κυρ-Στέφανο. Ἦρθε καί ἐγκαταστάθηκε στό παγκάκι

τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου. Ἀρχικά ἦταν ἓνας ἀκόμη ἄστεγος, ἀνάμεσα σέ τόσους ἄλλους στήν πόλη μας. Καί ὕστερα ἔγινε ὁ δικός μας ἄστεγος. Πεντάρφανος καί ὀλομόναχος, ὅπως μᾶς εἶπε ὁ ἴδιος, μεγάλωσε στόν «Ἅγιο Στυλιανό», στό Βρεφοκομεῖο, καί ἔπειτα στό Παπάφειο Ὁρφανοτροφεῖο. Πέρυσι ἔχασε τή δουλειά του καί ἔπειτα ἔφυγε ἀπό τό δωματιάκι πού νοίκιαζε, ντροπιασμένος ὡς τά κατάβαθα τῆς ψυχῆς του, πού δέν μποροῦσε νά πληρώσει πιά τό μικρό νοίκι του. Ἄφησε τά λίγα πραγματάκια του καί ἔφυγε ἓνα βράδυ, σάν τόν κλέφτη, μ' ἓνα ταξιδιωτικό σακίδιο στά χέρια. Τίποτε ἄλλο. Ποιός ξέρει πῶς ὀδηγήθηκαν τά βήματά του στήν αὐλή τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου πού μέσω τῆς πτωχείας ἀπέκτησε τά ἅγια πλούτη του! Ἐδῶ τόν συναντήσανε οἱ κυρίες πού φρόντιζαν

τούς άπόρους τής ένορίας. Τοῦ πρόσφεραν ἕνα πιάτο φαγητό καί μία ζεστή καλημέρα.

Μᾶς χαιρετοῦσε μέ τό πονεμένο του χαμόγελο καί, μέ πολλές εὐχαριστίες, δεχόταν τά μικρά μας δῶρα. Καί εἶχε ἕναν ὁμορφο τρόπο νά δίνει τό δικό του αντίδωρο, στήν ὁποία προσφορά. Πάντα διακριτικός, καθαρός ὅσο γινόταν, καταδεκτικός, εὐγνώμων. Καθάριζε ὄχι μόνον τό παγκάκι, ὅπου πιά ζοῦσε, μά καί ὅλη τή φιλόξενη αὐλή τής ἐκκλησίας, χωρίς ποτέ κανείς νά τοῦ τό ζητήσει. Ὅσοι ένορίτες τόν γνώρισαν, τόν ἔβαλαν στήν ἔγνοια καί στή σκέψη τους. Ἄλλος τοῦ ἔφερνε ζεστό πουλόβερ, ἕνα κασκόλ, κουβέρτα, ὑπνόσακο. Καθημερινά ἕνα πιάτο φαγητό ἀπό τή Φιλόπτωχο. Τό κοντινό μπουγατσatzίδικο τοῦ πρόσφερε λίγες ὥρες ζεστασιάς τήν ἡμέρα καί ὁ παλιός ναός τό ἀπαραίτητο κεραμίδι πάνω ἀπ' τό κεφάλι του, γιά τίς ὥρες τής βροχῆς. Καί τό φθινόπωρο προχωροῦσε. Ὁ χειμώνας ἀπειλητικά ἦταν μπροστά. Πῶς θά τά κατάφερνε;

Τή λύση στό πρόβλημα θέλησε ἄλλος νά τή δώσει: ὁ οἰκοδεσπότης Ἅγιος, πού στήν αὐλή τοῦ ναοῦ του εἶχε κουρνιαξοί ὁ ἄστεγός μας, ὡς ἱκέτης του. Ὁλο τό φθινόπωρο ὁ καιρός πήγαινε θαυμάσια. Θά ἔλεγε πῶς ὁ Ἅγιος μεσίτευε καί γι' αὐτό. Καί ἔπειτα ἦρθε τό πανηγύρι τοῦ Ἁγίου, στίς ἀρχές τοῦ χριστουγεννιάτη μήνα. Ἐκεῖ νά ἔσουν, νά καμάρωνες τόν κυρ-Στέφανο. Χάθηκε ὁ μαζεμένος ἄστεγος. Ἐγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Γεμάτος χαρά ἔκανε ὅποια δουλειά τοῦ ἀνατέθηκε, στά κεριά, στή μετα-

φορά τῶν τραπεζιῶν, στή φροντίδα τῶν προσκηνυτῶν. Σάν ἀναμμένη λαμπάδα στεκόταν ὁλόρθος ὡς ἀργά τό βράδυ καί μία χαρά ξεχωριστή, πρωτοφανέρωτη ἦταν ζωγραφισμένη στό βασανισμένο του πρόσωπο. Ἡ χαρά τής ἐργασίας. Βλέποντάς τον θυμόσουν ξανά καί ξανά τήν πρώτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ πού δόθηκε ὡς εὐλογία στόν ἄνθρωπο μέσα στόν παράδεισο: «ἐργάζεσθε καί φυλάττετε αὐτόν». Πόσο πολύ μεγάλη εἶναι σ' ἀλήθεια ἡ ἀξία της! Σέ πολλούς ἔκανε ἐντύπωση ὁ κυρ-Στέφανος ἐκείνη τή μέρα. Κι ἀπ' ὅλους θερμῇ ἀναπέμφθηκε προσευχή στόν Θεό, γιά νά τόν ἀναλάβει, καί στόν Ἅγιο, γιά νά μεσιτεύσει. Καί ἡ ἀπάντηση ἦρθε γρήγορα.

Κοντοσίμωναν Χριστοῦγεννα, ὅταν κάποια μέρα τήν ὥρα πού τοῦ πρόσφεραν οἱ κυρίες τό φαγητό τούς ἀνακοίνωσε μέ χαρά:

«Φεύγω! Πηγαίνω γιά φύλακας σέ κάποιο μοναστήρι. Ὁ ἅγιος Νικόλαος ἔκανε τό θαῦμα του... Ὁ ἱερέας σας φρόντισε νά μέ συστήσει». Σταμάτησε δυό λεπτά, γιατί εἶχε βουρκώσει. «Ἐξι μῆνες ἔζησα στήν αὐλή τοῦ Ἁγίου», συνέχισε. «Ὅλους θά σᾶς θυμᾶμαι μέ ἀγάπη καί ὅλους σᾶς εὐχαριστῶ. Σταθήκατε γιά μένα ἡ οἰκογένειά μου...».

Νά γιατί γέμισε τόση χαρά τήν καρδιά μου τό ἀδειανό παγκάκι στήν αὐλή τοῦ Ἁγίου, σήμερα παραμονή Χριστουγέννων. Ὁ κυρ-Στέφανος εἶχε βρεῖ ὅ,τι τοῦ ἔλειπε. Ὁ Θεός ἄς κατευθύνει τή ζωή του ἀπό ὁῶ καί πέρα.

*Ἐλισάβετ Μουρατίδου-Ἀἰναλίδου
Θεολόγος*

Νά τί γιορτάζαμε

Οί προσκλήσεις είχαν ήδη μοιραστεί την προηγούμενη μέρα. Ένα έτερόκλητο πλήθος φοιτητών περνούσε από μπροστά μας· άλλοι ευγενικοί, χαμογελαστοί, άλλοι άρνητικοί ή αδιάφοροι, πολλοί έκνευρισμένοι για τις άπεργίες των λεωφορείων. Για κάθε χέρι που άπλωνόταν νά πάρει την πρόσκληση, κι ένα «Κύριε, έλέησον»· για κάθε χέρι που δέν άπλωνόταν, περισσότερα.

Έφθασε ή μέρα του Άγιασμού και κατευθυνόμαστε προς τό παλιό κτήριο της Φιλοσοφικής του Α.Π.Θ. μέ χαρά αλλά και άγωνία: Η άπεργία των μέσων μαζικής μεταφοράς σίγουρα θά παίξει τό ρόλο της στή συμμετοχή των φοιτητών. Μας περίμενε όμως ευχάριστη έκπληξη: μία αίθουσα κατάμεστη από νιάτα που ήρθαν για νά ζητήσουν την εύλογία του Θεού γι' αυτό τό άκαδημαϊκό έτος που μέ τόσα προβλήματα ξεκίνησε. Μία χαμογελαστή φοιτήτρια -έκπρόσωπος των όρθόδοξων χριστιανών φοιτητών που διοργανώνουν αυτή την έκδήλωση- μας καλωσόρισε πριν άρχίσει ή άκολουθία. Η σύντομη προσφώνηση σκόρπισε μιάν άνάσα έλπίδας στην αίθουσα και στίς καρδιές μας. Νά τί ζητούν όλα αυτά τά νιάτα που είχα μπροστά μου: έλπίδα!

Μετά τόν Άγιασμό, που τελέστηκε μέσα σέ άπόλυτη ήσυχία, ό έκπρόσωπος του Παναγιωτάτου μητροπολίτη Θεσσαλονίκης μας είπε δυό λόγια άπλά κι άληθινά για τις δυσκολίες της ζωής που περίσσεψαν στίς μέρες μας. «Μοιάζουμε μέ κείνο τό παιδάκι», είπε, «που του ξέφυγε ή βαρκούλα του καθώς έπαιζε στή λίμνη και ζήτησε από

τόν πατέρα του νά του τή γυρίσει πίσω... Έκείνος άρχισε νά ρίχνει πέτρες στή λίμνη. Οί κυματισμοί που δημιουργούνταν έφεραν και πάλι τή βαρκούλα στα χέρια του παιδιού... Παραπονιόμαστε για τις δυσκολίες που έπιτρέπει ό Θεός στή ζωή μας. Έκείνος όμως ξέρει πώς θά χαλκεύσει τις ψυχές μας, πώς θά στεριώσει την πίστη μας, πώς θά οδηγήσει τή βαρκούλα μας μέσ στα δικά Του χέρια».

«Δι' ευχών των άγίων πατέρων ήμων...» και οί φοιτητές πλησίασαν τόν ιερέα για νά φωτιστούν. Όλοι! Μέ τάξη και ευλάβεια και σεβασμό. Κι έπειτα; Έπειτα έβλεπα μόνο χαρούμενα πρόσωπα. Γνωστά και άγνωστα, μά όλα φωτεινά. Ήταν λές κι όλοι μαζί γιορτάζαμε ένα ευχάριστο γεγονός. Ναί! Γιορτάζαμε! Γιατί; Γιατί μέσ στον άτέλειωτο χορό των καταλήψεων, των άπεργιών και... των σκουπιδιών, κάποιοι φοιτητές συνάχθηκαν στό όνομα της άγίας Τριάδας. Νά, τί γιορτάζαμε!

Είδα ξανά τά πρόσωπα γύρω μου. Χαμογέλασα ευτυχισμένα καθώς σκέφτηκα πώς κάποιος άπ' αυτούς τούς φοιτητές ίσως νά ήρθε διαβάζοντας την πρόσκληση που πήρε από τό δικό μου χέρι την προηγούμενη μέρα... Ίσως!

Γ.Π.
φοιτήτρια Ίατρικής

Ἐπιτέλους Χριστούγεννα!

Ὁ θόρυβος πού ἔκανε τό σκουπιδιά-
ρικο ἔκανε τὰ νεῦρα τῆς Κατερίνας νά
τεντωθοῦν ἀκόμα πιό πολύ. Ἦταν στα-
ματημένο κάτω ἀκριβῶς ἀπό τὰ δωμάτια
τῶν δυό τῆς παιδιῶν. Τό παρατεταμένο
γκρ-γκρ ξυπνοῦσε καί πεθαμένο.

- Μαμά, τῆς ἐξηγήθηκε ἡ Ματίνα τῆς
ἀπό τήν πρώτη στιγμή, δέν θά κάνεις θο-
ρύβους τουλάχιστον ὥς τίς 12:00. Οὔτε
ἠλεκτρική σκούπα οὔτε ἐξαεριστήρα οὔ-
τε τηλεόραση! Θέλουμε νά ξεκουραστοῦ-
με!

Ἐδῶ καί τρεῖς μέρες, λοιπόν, ἔπρεπε
νά τρέχει δίχως σταματημό γιά νά προ-
λάβει τίς δουλειές καί τό μαγείρεμα, ἀ-
φοῦ ὅλα ἔπρεπε ν' ἀρχίσουν μετά τίς
12:00.

Τό γκρ-γκρ δέν ἔλεγε νά πάψει καί
ἦταν μόνο 9:00 τό πρωί. Καί δέν ἔφτανε
αὐτός ὁ ἀπαίσιος θόρυβος, προστέθηκαν
καί οἱ κόρνες τῶν αὐτοκινήτων πού ὁ πα-
ρατεταμένος ἦχος τους δημιουργοῦσε
έναν πανζουρλισμό. Εἶδε μέ ἀπόγνωση
τήν πόρτα τῆς Ματίνας ν' ἀνοίγει.

- Ρέ, μαμά, δέν μπορεί κανεῖς νά ξε-
κουραστεῖ σέ τούτη τήν πόλη; Οὔτε τόν
φοιτητόκοσμο πού θέλει νά κοιμηθεῖ δέν
σέβονται;

- Μᾶς συγχωρεῖς, Ματίνα μου, πού
δέν ζητήσαμε ἀπό τό Δῆμο νά μαζεῦει καί
τά σκουπίδια μετά τίς 12:00!

- Λογικό δέν εἶναι; Γιά νά μήν σοῦ πῶ
πώς τά σκουπίδια πρέπει νά μαζεύονται
τῇ νύχτα.

- Λοιπόν, τί θές τώρα; ρώτησε ἀποκα-
μωμένη ἡ Κατερίνα. Νά κάνουμε μήνυση
στό Δῆμο πού σέ ξύπνησε;

- Μαμά, ὄρεξη ἔχεις πρωί-πρωί, ἀπάν-
τησε θυμωμένη ἡ Ματίνα καί ξαπλώθηκε
στόν καναπέ.

Ἡ Κατερίνα κοίταξε τήν κόρη τῆς
πού ἦταν ἑτοιμη νά «τόν ξαναπάρει» στό
σαλόνι καί ἔνιωσε νά τῆς ἀνεβαίνει τό
αἷμα στό κεφάλι. Σηκώθηκε, ντύθηκε,
πῆρε τήν τσάντα τῆς καί βγήκε ἔξω. Δέν
εἶχε προσέξει ὅτι ψιλοχιόνιζε. Τυλίχτηκε
ὅσο μπορούσε μέσα στό χονδρό παλτό
τῆς καί, καθώς ἔστριψε στή γωνία, εἶδε τό
σκουπιδιάρικο ἀκίνητοποιημένο στήν
ἄκρη.

- Τί ἔγινε; ρώτησε τόν περιπτερά πού
ἦταν γνωστός τῆς.

- Σοκαρίστηκε ὁ ὁδηγός καί δέν μπό-
ρεσε νά συνεχίσει, γιατί μέσα στόν μεγά-
λο κάδο εἶχε χωθεῖ ὁλόκληρο ἓνα παιδί
καί ἔψαχνε στά σκουπίδια, ἀπάντησε ἐ-
κεῖνος καί φαινόταν καί ὁ ἴδιος φανερά
σοκαρισμένος.

Πίσω ἀπό τόν κάδο ἡ βιτρίνα μέ τὰ
χριστουγεννιάτικα στολίδια φάνταζε ἀ-
κόμα πιό μεγάλοπρεπη.

- Δηλαδή, κυρ-Γιάννη, ἡ πείνα ἔφτα-
σε καί ἐδῶ, στήν μικρή μας πόλη, εἶπε μέ
θλίψη ἡ Κατερίνα.

- Ἀθήνα, γίναμε, Κατερινιώ, Ἀθήνα!
ἀπάντησε ὁ περιπτεράς κι ἔκλεισε τό τζα-
μάκι του.

Σκέφτηκε αὐθόρμητα τά δυό παιδιά
τῆς πού σπούδαζαν στήν Ἀθήνα καί
τώρα κοιμοῦνταν μέσα στήν ἀσφάλεια
τοῦ σπιτιοῦ τους. Ὁ ἄνδρας τῆς ἐπέμενε
πώς ἔπρεπε λιγάκι νά τ' ἀφήσουν νά κα-
ταλάβουν τί σημαίνει «κρίση», μά ἡ Κα-
τερίνα δέν ἤθελε νά ζοριστοῦν σέ τίποτε.

- Τόσα παιδιά, Κατερίνα, τῆς ἐπέμενε
ἐκεῖνος, σπουδάζουν μέ χίλιες δυό στερή-
σεις. Ἔτσι μαθαίνουν νά ἐκτιμοῦν τά
πράγματα σ' αὐτή τή ζωή. Τά δικά μας
πότε θά μάθουν;

Ἡ Κατερίνα ἔβρισκε τόν ἄνδρα τῆς

υπερβολικό και γι' αυτό κρυφά και φανερά ικανοποιούσε όλες τις απαιτήσεις τους.

Τό μηχανάκι πού σταμάτησε απότομα μπροστά της τήν ξάφνιασε, μά όταν είδε ότι ο οδηγός του ήταν ο Ευθύμης, ο φίλος του Λάκη της, άνοιξε τήν άγκαλιά της και τόν έκλεισε μέσα.

- Πώς πάει ή Ίατρική, παιδί μου, είναι δύσκολη; τόν ρώτησε χαϊδεύοντάς του τό κεφάλι.

- Διάβασμα θέλει, κυρία Κατερίνα, άπάντησε ταπεινά εκείνος. Πρέπει νά διαβάσω πολύ τώρα στίς διακοπές των Χριστουγέννων, γιατί μόλις γυρίσουμε ξεκινάμε τήν έξεταστική. Δέν γίνεται όμως και νά μήν δουλέψω. Πρέπει νά ξαλαφρώσω λιγάκι τόν πατέρα μου. Ευτυχώς βρήκα νά κάνω delivery σέ μπουγατατζίδικο πού είναι πρωινό και έτσι τελειώνω κατά τίς 11:00 και έχω όλη τήν ύπολοιπη μέρα δική μου! Ο Λάκης καλά είναι;

- Καλά, παιδί μου, καλά, άπάντησε και κάτι ακαθόριστο τής έσφιξε τό στομάχι.

Έφυγε ο Ευθύμης μέ τό μηχανάκι του και κείνη τόν παρακολούθησε μέ τό βλέμμα της ώσπου χάθηκε στή γωνία. Η χριστουγεννιάτικη μουσική πού άκουγόταν από τά διάφορα καταστήματα δέν κατάφερε νά τής αλλάξει τή διάθεση. Σέ δύο μέρες θά γιόρταζαν τά Χριστούγεννα. Σ' αυτούς δέν θά έλειπε τίποτε! Όλα πλούσια θά τά φρόντιζε, και τά φαγητά και τή διασκέδαση. Νά ευχαριστη-

θούν, νά χαρούν τά παιδιά της. Έκείνο τό ακαθόριστο «κάτι» τής έσφιξε ξανά τό στομάχι.

- Έπιτέλους, τελείωσαν οί διακοπές, είπε πέρσι ή Ματίνα τήν ήμέρα πού έφευγαν γιά τήν Αθήνα. Και ο Λάκης όλο χαρά έλεγε πότε νά βρεθεί στήν πρωτεύουσα.

Τής κακοφάνηκε τότε λιγάκι μά τούς δικαιολόγησε:

- Παιδιά είναι, και έχουν εκεί τίς παρές τους.

- Άχάριστοι είναι, και δέν έχουν μάθει νά εκτιμούν αυτό πού τούς δίνουμε, τήν προσγείωση ο άνδρας της. Μά ή Κατερίνα δέν ήθελε νά καταλάβει.

Γύρισε στό σπίτι κατά τίς 11:00. Η Ματίνα κοιμόταν στό σαλόνι κι ο Λάκης δέν είχε δώσει ακόμα σημεία ζωής. Δέν μπορούσε και ή ίδια νά έξηγήσει τί ήταν εκείνο πού τήν ώθουσε. Μπήκε βιαστικά στό δωμάτιό της, άλλαξε και έβαλε ήλεκτρική σκούπα. Η Ματίνα άναδεύτηκε τεμπέλικα στόν καναπέ και ύστερα κοίταξε ξαφνιασμένη τό ρολόι της.

- Ρέ, μαμά, έντεκα είναι ακόμα, είπε και ξανακουνλώθηκε.

- Ο κόσμος έξω, παιδί μου, ως τίς 11:00 έβγαλε ένα μεροκάματο και σύ ακόμα κοιμάσαι, είπε δίχως και ή ίδια νά πιστεύει ότι μπόρεσε νά βγάλει από τό στόμα της αυτά τά λόγια.

Η Ματίνα άνασηκώθηκε και κοίταξε μέ άπορία τή μητέρα της.

Εκείνη παραξενεύτηκε πού ή Ματίνα δέν έβαλε τίς φωνές και παραξενεύ-

τηκε ακόμη πιο πολύ όταν την είδε να σηκώνεται και να παίρνει από τα χέρια της την ηλεκτρική.

- Άσε, μαμά, θά κάνω εγώ ηλεκτρική. Άσכולήσου εσύ με την κουζίνα, είπε και δέν σήκωνε αντίρρηση.

- Είδα ξω τον Ευθύμη. Είναι από τα χαράματα ξυπνητός και κάνει delivery σέ μπουγατσatzίδικο. Θέλει, λέει, να ξαλαφρώσει τον πατέρα του, είπε κοιτώντας την στά μάτια ή μητέρα.

- Σπουδαίο παιδί ο Ευθύμης, είπε με θαυμασμό ή Ματίνα. Ο Λάκης μας τον εκτιμάει πολύ.

- Άν του έμοιαζε και λίγο δέν θά ήταν άσχημα, είπε σχεδόν μέ πίκρα ή Κατερίνα.

- Δέν τον άφησες, μαμά! Έσύ τον χαλᾶς και κείνον και μένα, είπε θαρρετά ή Ματίνα.

Σοκαρίστηκε μέ τά λόγια της Ματίνας ή Κατερίνα, και ὥσως τό σόκ της νά ήταν μεγαλύτερο από κείνο του οδηγού που είδε τό παιδί χωμένο στον κάδο μέ τά σκουπίδια.

- Αυτό είναι άχαριστία, ψέλλισε μοναχά.

- Όχι, μαμά, αυτό είναι αλήθεια!

Είπαν πολλά εκείνη τή μέρα μάνα και κόρη και την επόμενη έκαναν περισσότερα.

- Μήπως πρέπει να ψωνίσεις κάτι και για σένα; ρώτησε ή Κατερίνα τή Ματίνα που ήταν φορτωμένη μέ κουτιά και σακούλες.

- Όχι, μαμά! Τό ξέρεις ότι έχω απ' όλα. Άλλωστε αυτή είναι ή συμφωνία μας: τά φετινά Χριστούγεννα να τά χαρίσουμε σέ κείνους που έχουν ανάγκη, είπε ή Ματίνα και δέν κρατιόταν να πάει να μοιράσει τά πακέτα.

- Πόσο σᾶς άδίκησα, παιδιά μου, ψιθύρισε ή Κατερίνα!

Έξω τό είχε στρώσει για καλά, μά μέσα στο σπίτι της Κατερίνας αυτήν την παραμονή των Χριστουγέννων, για πρώτη φορά, ήταν όλα ζεστά και ο νοικοκύρης του σπιτιού επιτέλους ικανοποιημένος.

- Τό μόνο που μένει, τόλμησε να πει, είναι να πάμε τό πρωί όλοι μαζί στην εκκλησία.

- Επιτέλους Χριστούγεννα! φώναξε μέ χαρά ο Λάκης και όλοι μά όλοι ξαφνιαστήκαν.

E.B.

Α΄. ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

Ή ευχή μας, σελ. 3 - Δέν μᾶς ξέχασε!, σελ. 35 - Μέ τό όνομά Του, σελ. 67 - Θά φέρει τήν άνάστασιν!, σελ. 99 - Κράτα τήν Έλπίδα!, σελ. 133 - Είναι τά παιδιά της, σελ. 215 - Τό θεμέλιο της ευημερίας, σελ. 247 - Πάντα ελεύθεροι!, σελ. 279 - «Θά έξολοθρευθεϊ!», σελ. 311 - Χωρίς προσωπεϊο, σελ. 343.

Β΄. ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

Στέργιος Ν. Σάκκος: Άντιστασιακοί, σελ. 4 - Για μία καινούργια άνατολή, σελ. 68 - Τί κάνει ή Έκκλησία; σελ. 216 - Τιμώντας τον βιγλάτορα, σελ. 280 - Περιμένοντας τά Χριστούγεννα, σελ. 344.

Ευ. Ά. Δάκας: Άγία Γραφή και Έκκλησία, σελ. 36 - Ή άληθινή άγάπη, σελ. 100 - Γνωρίζεις τί θά πει χαρά; σελ. 248 - Μακροθυμία και ύπομονή, σελ. 312.

Γ΄. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΣΤΗΝ Π. ΔΙΑΘΗΚΗ

Βενιαμίν: Ψαλμός 29ος Α΄, σελ. 45 - Β΄, σελ. 73 - Γ΄, σελ. 116 - Δ΄, σελ. 134 - Ψαλμός 35ος Α΄, σελ. 253 - Β΄, σελ. 288 - Γ΄, σελ. 316.

Δ΄. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Φάρμακα για τά παθήματά μας, σελ. 15 - Τείχος και λύρα ή άγάπη, σελ. 102 - Ζῆσε τή χαρά της Άνάστασης!, σελ. 106 - Σταυρός τό σύμβολό μας, σελ. 250 - Μύγες ή μέλισσες; σελ. 319.

Ε΄. ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΝΗΜΕΣ

Έλληνίς: Ό αυτοκράτορας Ίωάννης Γ΄ Δούκας Βατάτζης,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΜΟΥ ΕΖ' (2012)

σελ. 114 - 'Ο ἅγιος πολιτικός, σελ. 330.

➤ Τό κορμί του κοντάρι, σελ. 52.

ΣΤ' ΜΑΘΗΤΕΙΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Δ. Καλογεράκη: Δεύτερη Μυσταγωγική Κατήχηση, σελ. 40.

Ζ' . ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

Εὐδ. Αὐγουστίνου: Τά ματωμένα ράσα, σελ. 294 - Μέ ἄξονα τὴν πίστη, σελ. 320 - Παῦλος Κουντουριώτης, σελ. 358.

Η' . ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Καταφυγή - Πανηγυρικές συμπροσευχές στην Ἀσίαν, σελ. 16 - Καί ὄχι μόνο - «Τάδε ἔφη» - Μήπως τρελαθήκαμε; σελ. 17 - «Ζήτω ἡ Ἑλλάδα!» - Ἕλληνες ἀπὸ τὴ Νάντη, σελ. 48 - Προσεχῶς κλείνουμε! - Αὐτοκαταστροφεῖς - Ποιοὶ κρύβονται - Ἀπὸ τὴ «Μέκα τῆς τεχνολογίας», σελ. 49 - Μάρτυρας - Ὡ τοῦ θράσους! - Ἐνεκα τοῦ κέρδους!, σελ. 80 - Σκόπιμες ἀνακρίβεις! - Δέν θά πεινάσουμε ἀρκεῖ... - Ἡ ὀλιγάρκεια στήν πράξη, σελ. 81 - Ἀναγκαστικά - Λάθη τοῦ παρελθόντος; σελ. 112 - Τί προτείνει; - Ἡ αἰτία, σελ. 113 - Ἐκπλήρωση τοῦ τάματος τοῦ Ἔθνους - Μαθήματα ἀνθρωπιάς, σελ. 228 - Προγράμματα σπουδῶν γιά τὰ Θρησκευτικά, σελ. 229 - Ἡ ἄλλη ὄψη - Μαθητικές δραστηριότητες - Φωτεινές ἐξαιρέσεις, σελ. 260 - Ρούχα στά σκουπίδια - Τί λέει ἡ ἐμπειρία; - Σέκτες σκοτώνουν, σελ. 261 - Ὅταν οἱ μαθητές γίνονται δάσκαλοι - Δέν ἐξέλιπαν, σελ. 292 - Ὑπάρχει μεράκι; - «Λύτρωση μέσῳ τῆς ἀνάγνωσης» - Λατρεία ἡγετῶν, σελ. 293 - Ἀντιχριστιανική ἐκστρατεία - Ἀπαράδεκτο!, σελ. 324 - Πρόσχωμεν! - Μήνυμα συμπαράστασης - Τί ἀπ' ὅλα φταίει; σελ. 325 - Γιορτάζουν ἐλληνικά - «Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας...»!, σελ. 356 - Κάτω ἀπ' τὴ μύτη μας - Τί διδάσκει; - Ἐνα βῆμα, σελ. 357.

Θ' . ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Εὐδ. Αὐγουστίνου: «Ψωροκώσταινα» ἡ Πανωραία, σελ. 18 - Τό κύρος τοῦ Κίρο, σελ. 50 - Φιλελλήνων φωνές, σελ. 82.

Ι' . ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΗ

Μ.Ε.Χ.: Ὁ ὦν, σελ. 332.

Ρ.Γ.: Θέλω τὴ σημαία μου!, σελ. 86.

ΙΑ' . ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ε.Β.: Τό καλύτερο φλουρί, σελ. 28 - Σέ μία τριήμερη ἐκδρομή, σελ. 61 - Ἡ Κυρά, σελ. 93 - Ἐχει ὁ Θεός, σελ. 238 - Ἡ χαρά τοῦ τυρυντοῦ, σελ. 264 - Ἐκατόχρονη κληρονομιά, σελ. 304 - Ὅταν ἡ ἀγάπη σκεπάζει!, σελ. 337 - Ἐπιτέλους Χριστοῦγεννα!, σελ. 366.

ΙΒ' . ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Δαμιανίδου Δ.: Στόν κήρυκα τοῦ θεοῦ λόγου, σελ. 192 - Ἄγγελος μέσα στή σκλαβιά, σελ. 227 - Ἡ τελευταία μέρα τῆς Σμύρνης, σελ. 275 - Θεσσαλονίκη, σελ. 284. **Ἰωάννης:** Τόν ἀγαπᾷς; σελ. 39.

Μυτιληναίου Φ.: Στὴ σκέπη τῆς Πλατιτέρας, σελ. 71.

Νικολαΐδης Ἀ. Ἰ.: Πάσχα ἐλληνικό, σελ. 105 - Στερνὸ νανούρισμα, σελ. 329.

ΙΓ' . ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

Χ. Μουρατίδης: Πρωτεύουσα τῆς οἰκουμένης, σελ. 25 - Ὁ τελευταῖος μάρτυρας τοῦ Κολοσσαίου, σελ. 224 - Ἡ νίκη τοῦ φωτός, σελ. 361.

ΙΔ' . ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

Π.Β. Πάσχος: Μιά εὐλογημένη ἀποθήκη πυρομαχικῶν, σελ. 91.

ΙΕ' . ΕΙΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

Ἀθ. Παπαρνάκης: Ἀλέξανδρος Γούδας, σελ. 333.

Παυσανίας Κουτλεμάνης, σελ. 119.

Παναγιώτης Παναγιωτίδης, σελ. 230.

ΙΣΤ΄.
ΔΙΑΦΟΡΑ

Α.Λ.: Τό σχέδιο
του Θεοῦ καί ἡ νύ-
χτα τῶν Χριστουγέννων,
σελ. 348.

Ἀβραμίδου - Στρέζου Ἡλ.:

Ὁ φίλος μου, σελ. 201.

Ἀεράκης Δ. ἀρχιμ.: Ἀπαρχή καί
πρωτότοκος, σελ. 152.

Ἀντωνίου Β.: Ἡ ὥρα τῆς μεγάλης ἀναστά-
τωσης, σελ. 282.

Αὐγουστίνου Εὐδ.: Απόπειρα προσέγγισης
τῆς ἐργογραφίας του, σελ. 170.

Βασιλειάδης Π. Ν.: Χριστοκεντρικός καί
πατερικός, σελ. 184.

Γ.Π.: Νά τί γιορτάζαμε!, σελ. 365.

Γιάγκου Θ.: Ἀποκαιρετισμός συναδέλφων,
σελ. 155.

Δ.Τ.: Γιά τόν δάσκαλό μου, σελ. 353.

Δάκας Εὐ.: Καλή ἀντάμωση!, σελ. 158 - Ἰω.
Χρυσόστομος, σελ. 318.

Ζ.Γ.: Ἐλπίδα, σελ. 9 - «Πάτερ ἡμῶν», σελ.
72 - Παρελθέτω, σελ. 103 - Ἰδοὺ ἐμεῖς, σελ.
188 - Δικαιοσύνη, σελ. 290 - Βασιλεὺς, σελ.
346.

Θεόκλητος ἐπ. Φλωρίνης: «Τῆς διακονίας
σου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μνησθεῖν Κύριος!», σελ.
233.

Ἰάκωβος ἐπ. Ἀργολίδος: Ἀπό τὴν κατὰ Ἀρ-
γολίδα ἐκκλησία, σελ. 182.

Ἰωάννης ἐπ. Κορυτσᾶς: Ἀπό τὴ μαρτυρική
ἐκκλησία τῆς Κορυτσᾶς, σελ. 183.

Καλογεράκη Δ.: Βασανίζομαι, σελ. 10.

Καραγεωργίου - Πάπισσα Στ.: Στόν δάσκα-
λό μου, σελ. 207.

Κεκελίδης Ἀπ.: Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ στή
ζωή μου, σελ. 205.

Κεμεντζετζίδης Φ.: Ἡ ΣΦΕΒΑ εὐχαριστεῖ,
σελ. 187.

Κουπισίδης Δ.: Δικέ μας, Στέργιε! σελ. 153.

Κρής: Ἀποθέωση καί τραγωδία, σελ. 118 -
Ἀγάπη, ὄραμα καί εὐθύνη, σελ. 256.

Λιάπση Εἰρ.: Μία ἐκδήλωση γιὰ μᾶς!, σελ.
27.

Μαρμαρινός Νεκτ. ἀρχιμ.: Ἀδελφέ, σελ. 197.

Μαρτινιανή: Θόρυβος, σελ. 20 - «... ὡς παι-
δίον», σελ. 41 - Ὁ ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ κι ὁ ἐ-
χθρὸς τοῦ Θεοῦ, σελ. 108 - Ἀποχρώσεις τοῦ
λευκοῦ, σελ. 219.

Μητσόπουλος Π.: Θεσσαλονίκη, τό μῆλο
τῆς ἔριδος, σελ. 285.

Μιχελαράκης Ἰ.: «Ἀληθῶς ἀνέστη», δάσκα-
λε!, σελ. 164.

Μουρατίδου - Αἰναλίδου Ἐλ.: Στὴν αὐλή
τοῦ Ἁγίου, σελ. 363.

Μύρου Αὐγ. ἀρχιμ.: Ὁρθόδοξο ἐκκλησια-
στικό φρόνημα, σελ. 178.

Μυτιληναῖος Γ.: Εἴμαστε ὅλοι γύρω σου,
σελ. 166.

Μυτιληναίου Φ.: «Νά κάνουμε Γραφή»,
σελ. 202.

Νικήτας Δ.: Πατέρας καί καθοδηγητῆς, σελ.
176.

Νικολαΐδης Ἀ.Ἰ.: Ἐκφραστής καί κήρυκας
τοῦ θεοῦ λόγου, σελ. 161 - Βηματίζοντας
πρὸς τὴν ἐλευθερία, σελ. 296.

Ντούλιας Δ.: Τῆς τά ἔδωσα τῆς πατρίδας καί
τά δυό, σελ. 306.

Ξανθόπουλος Σ.: Εἴμαστε παρηγορημένοι,
σελ. 156.

Π.Ε.Θ.: Ψήφισμα, σελ. 154.

Παπαγιάννης Κ. πρωτοπ.: Ἕνας ἀκούρα-
στος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, σελ. 169.

Παπαδημητρίου Ἀπ.: Οἱ τρεῖς ἱεράρχες καί
ἡ νεοελληνική παρακμή, σελ. 22 - Ὑπάρχει
ἐλπίδα, σελ. 42 - Διαφορά ἄκρως σημαντι-
κή, σελ. 88 - Πρὸς τό πάθος, σελ. 110 - Ὑ-
πόσχεση, σελ. 190 - Ἡ Παναγία καί ἡ ἐπο-
χή μας, σελ. 220 - Ζητεῖται ἐλπίς, σελ. 251 -
Οἱ ἀδίκαιῳτοι νεκροί, σελ. 314 - Μεταχρι-
στούγεννα, σελ. 349.

Παπαποστόλου Κασ.: Ἕνας μαθητῆς φω-
τεινό μετέωρο, σελ. 258.

Παπαρνάκης Ἀθ.: Ὁ καινὸς ἄνθρωπος,
σελ. 148.

Παστουρματζῆ Μ.: Ἄν, σελ. 200.

Πάσχος Β.Π.: Καλὸ ταξίδι, Στέργιε!, σελ. 162.

Σακελλάρης Π.: Δυὸ λόγια εὐγνωμοσύνης,
σελ. 262.

Σάκκος Ν. Στέργιος: Χριστόφορος Παπουλάκος (Α), σελ. 12 - (Β), σελ. 53 - 'Ικεσία στον Κύριο, σελ. 76 - Εἶναι καιρός, σελ. 79 - Καλό παράδεισο, ἀγαπημένη μας Πausανία, σελ. 122 - Μαθήματα σπορᾶς, σελ. 189 - Νά ἀγαπᾶμε σωστά τὴν πατρίδα, σελ. 198.

Σαμαρτζίδης Χρ.: Ἅγιος Ἀμβρόσιος, σελ. 351.
Σιμελίδης Χρ. - Ζέρβα Π.: Μὲ ἀνιδιοτελεῖ συμπαράσταση, σελ. 199.

Σιόβας Δ.: Δυσαναπλήρωτο τό κενό, σελ. 163.

Σισώης ἱερομ.: Κυριακάτικος μονόλογος, σελ. 194.

Σουρέλη Γ.: Ἡ μάνα, σελ. 56.

Σωτηρίου Μ.: Κυρηναία, σελ. 58 - Ἀνάγγυροι, σελ. 326.

Τρακόλη Μ.: Ζωντανή Ἐκκλησία, σελ. 222.

Τσακουρίδου - Χ"αποστόλου Φ.: Φωτεινὸ παράδειγμα, σελ. 193.

Τσιραμπίδου Ἀγγ.: Δίσεκτες δεισιδαιμονίες ἐν ἔτει 2012, σελ. 7 - Οἱ «μαγεμένες τῆς Θεσσαλονίκης», σελ. 302.

Χ"αθανασίου Εὐσ.: Πολύτιμη μαθητεία, σελ. 289.

Χ"εφραιμίδης Εἰρ. ἀρχιμ.: Εὐγνωμονῶ, σελ. 196.

Χαντζιάρη Μ.: Γιατί τὸν λένε ἔτσι; σελ. 204.

Χολέβας Κ.: Τό κρυφὸ σχολεῖο δέν εἶναι μύθος ἀλλὰ πραγματικότητα, σελ. 84.

Χουρπουλιάδης Ἐλ.: Ἕνας ἄγνωστος εὐεργέτης τῆς Θεσσαλονίκης, σελ. 299.

Χριστόδουλος ἀρχιεπ.: Στὴ διακονία τοῦ Κυρίου, σελ. 181.

Χρ. Ἐν. Καβάλας.: Ἀπὸ τὴν Καβάλα, σελ. 186.

➤ Εἰσαγωγικὸ σημείωμα, σελ. 131 - Στὴν ἀναστάσιμη χαρά, σελ. 136 - Στέργιος Σάκκος, σχεδίασμα ζωῆς, σελ. 140 - Ὁδεύοντας πρὸς τὸ τέλος - στιγμιότυπα, σελ. 145 - Σ' εὐχαριστοῦμε, παπποῦ Στέργιο, σελ. 157 - Τό ζητούμενο τῆς μόρφωσης, σελ. 323.

ΙΖ' ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

Τό τίμημα τῆς Λευτεριᾶς, σελ. 126 - «Ἐπὶ τῇ λήξει», σελ. 242 - «Μεῖνον μεθ' ἡμῶν», σελ. 266 - Ἀγιασμός - «Γαλάζια μέρα! Χαρά στὴν πόλιν», σελ. 336.

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Μηνιαῖο Ὅργανο Ὁμωνύμου
Ὁρθοδόξου Αδελφότητος
ΚΩΔΙΚΟΣ: 2534

Ἔτος ΞΖ' - Ἀρ. φύλλου 804
Δεκέμβριος 2012

Ἰδιοκτησία - Ἐκδοση
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7, 546 33 Θεσσαλονίκη
Τηλ. - fax: 2310 270630, 274518

Ἐκδότης - Διευθυντὴς Συντάξεως:
Σάββας Ν. Ξανθόπουλος
Πέλοπος 9
546 33 Θεσσαλονίκη

Στοιχειοθεσία, ἐνθέσεις, ἀποχρωματισμοί, καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια:
«Χριστιανικὴ Ἑλπίς»,
Φίλυρο Θεσ/νίκης
Τηλ.: & fax: 2310 677421

Ἐκτύπωση-Βιβλιοδεσία: «Μέλισσα»
Ἀσπροβάλτα Θεσσαλονίκης

Ἐτήσια συνδρομὴ
Ἐσωτερικοῦ: 10 εὐρώ,
Κύπρου: 20 εὐρώ
Ἐξωτερικοῦ: 30 εὐρώ
(Η.Π.Α. 40 δολ.,
Καναδᾶ 45 δολ.,
Αὐστραλίας 50 δολ.)

Ἐπιστολές - Συνδρομές
Περιοδικό «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7,
546 33 Θεσ/νίκη

Ἀρ. λογ. ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ:
074 01 011532 20
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»

Γιὰ τοὺς συνδρομητὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ
IBAN:
GR 73 0432 3240 0007 4010 1153 220
ATEBank SWIFT or BIC code:
ABGRGAA

